

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT - SKS
KOSOVAN DOKUMENTALIA - KUO
KOSOVO INSURANCE BUREAU - KIB
Nr. 396/19 Dt. 04.04.2019
PRISHTINE

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMEVE

**Raporti i Auditorit të Pavarur dhe
Pasqyrat Financiare për vitin që ka
përfunduar më 31 Dhjetor 2018**

PËRMBAJTJA**FAQE**

RAPORTI I AUDITORIT TË PAVARUR	1
PASQYRA E TË ARDHURAVE GJITHËPËRFSHIRËSE	3
PASQYRA E NDRYSHIMEVE NË FONDE	4
PASQYRA E RRJEDHËS SË PARASË	5
SHËNIMET E PASQYRAVE FINANCIARE	6 - 32
ANNEX - RAPORT AUDITIMI AKTUARISTIK	

RAPORT I AUDITORIT TË PAVARUR**Për Këshillin Administrativ të Kosovës
BYROJA KOSOVARE E SIGURIMEVE****Opinion i kualifikuar**

Ne kemi audituar pasqyrat financiare shoqëruese të BYROJA KOSOVARE E SIGURIMEVE ("Byroja" ose BKS), që përfshinë Pasqyrën e pozicionit financiar më 31 Dhjetor 2018 Pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse, Pasqyrën e ndryshimeve në fonde dhe Pasqyrën e rrjedhës së parasë për vitin që ka përfunduar, si dhe një përmbledhje të politikave të kontabilitetit dhe shënimeve tjera shpjeguese.

Sipas mendimit tonë, përveç çështjes së diskutuar dhe efekteve të mundshme në paragrafin më poshtë, pasqyrat financiare të Byrosë paraqesin drejtë, në të gjitha çështjet materiale pozicionin financiar të Byrosë së sigurimit të Kosovës më 31 Dhjetor 2018 dhe performancën e saj financiare, ndryshimet në fonde dhe rrjedhën e parasë për periudhën që ka përfunduar në përputhshmëri me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe rregulloren e Bankës Qendrore të Kosovës (rregullat e BQK-së).

Baza për Opinion të kualifikuar

Më 31 Dhjetor 2018 vlera për rastet gjyqësore nga paditë e ngritura kundër Byrosë nga kompanitë e sigurimeve (Sigkos, Insig dhe Dukagjini) arrin vlerën 1,537 mijë Euro si dhe paditë nga punëtorët dhe ish punëtorët e cila na është raportuar arrinë vlerën prej 619 mijë Euro në total 2,156 mijë Euro. Duke zbatuar procedurat standarde dhe alternative të auditimit nuk ishim në gjendje të sigurojmë siguri të mjaftueshme dhe të arsyeshme në lidhje me saktësinë dhe tërësinë e informacionit që kemi marrë lidhur me rastet gjyqësore të ngritura kundër Byrosë. Si rezultat, ne nuk ishim në gjendje të përcaktojmë nëse ndonjë rregullim mund të jetë i nevojshëm për pasqyrat financiare të Byrosë më dhe për vitin që mbaron më 31 Dhjetor 2018, për humbjet e mundshme nga rastet gjyqësore.

Ne kemi kryer auditimin në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit (SNA). Përgjegjësitë tona sipas këtyre standardeve janë përshkruar më tej në seksionin e raportit *Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare*. Ne jemi të pavarur nga Byroja në përputhje me *Kodin e Etikës për Kontabilistët Profesionistë* (Kodit IESBA), dhe kemi përmbushur përgjegjësitë tjera etike në përputhje me Kodin IESBA. Ne besojmë se evidenca e auditimit që kemi siguruar është e mjaftueshme dhe e përshtatshme për të ofruar bazat për opinionin tonë.

Përgjegjësitë e Menaxhmentit dhe Atyrë të Ngarkuar me Qeverisjen e Pasqyrave Financiare

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të këtyre pasqyrave financiare në pajtueshmëri me Standardin Ndërkombëtar të Raportimit Financiar për Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme, dhe për kontrollet e brendshme të cilat menaxhmenti i vlerëson të nevojshme për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare pa gabime materiale, për shkak të mashtimit apo gabimit.

Në përgatitjen e pasqyrave financiare, menaxhmenti është përgjegjës për vlerësimin e aftësinë së Byrosë për vazhdueshmërinë në të ardhmen, duke shpalosur, sipas nevojës, çështjet lidhur me vazhdueshmërinë në të ardhmen dhe përdorimit të parimit të vazhdueshmërisë së kontabilitetit përveç nëse menaxhmenti synon të likuidojë Byronë apo të ndërpres operimin, apo nuk ka ndonjë alternativ tjetër të mundshme përveç se të bëjë atë.

Ata të cilët janë ngarkuar me qeverisje janë përgjegjës për mbikëqyrjen e procesin e raportimit financiar të Byrosë.

Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare

Objektivat tona janë për të marrë siguri të arsyeshme nëse pasqyrat financiare si tërësi janë të lira nga gabimet materiale, për shkak të mashtrimit apo gabimit, dhe të nxjerrë një raport të auditorit që përfshin opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është nivel i lartë i sigurisë, por nuk ka garanci që një auditim i kryer në përputhje me SNA-të gjithmonë do të zbulojë gabime materiale kur ato ekzistojnë. Gabimet mund të rrjedhin nga mashtrimet apo gabimet dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose në total, ato në mënyrë të arsyeshme mund të pritët të ndikojnë në vendimet ekonomike të përdoruesve të marra mbi bazën e këtyre pasqyrave financiare.

Si pjesë e një auditimi në përputhje me SNA-të, ne ushtrojmë gjykimin profesional dhe mbajmë skepticismin profesional gjatë auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë rrezikun e gabimeve materiale në pasqyrat financiare, për shkak të mashtrimit apo gabimit, dizajnojmë dhe kryejmë procedurat e auditimit të përshtatshme për këto rreziqe, dhe marrim dëshmi të auditimit të mjaftueshme dhe e përshtatshme për të ofruar bazat për opinionin tonë. Rreziku i mos zbulimit të gabimeve materiale që rezulton nga mashtrimi është më i lartë se atij që rrjedh nga gabimi, pasi mashtrimi mund të përfshijë marrëveshje të fshehta, falsifikim, lëshime të qëllimshme, keqinterpretime, apo shkelje të kontrolleve të brendshme.
- I kuptojmë kontrollet e brendshme relevante për auditimin me qëllim të hartimit të procedurave të auditimit që janë të përshtatshme në rrethanat, por jo për qëllim të shprehjes së një opinion mbi efektivitetin e kontrolleve të brendshme të Byrosë.
- I vlerësojmë përshtatshmërinë e politikave kontabël të përdorura dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve kontabël dhe shpalosjet relevante të bëra nga menaxhmenti.
- Konkludojmë mbi përshtatshmërinë e përdorimit të parimit të vazhdueshmërisë së kontabilitetit nga menaxhmenti, duke u bazuar në dëshmitë e siguruar të auditimit, nëse një pasiguri materiale ekziston në lidhje me ngjarjet apo kushteve që mund të hedhë dyshime të konsiderueshme mbi aftësinë e Byrosë për të vazhduar në vijimësi. Nëse arrijmë në përfundimin se një pasiguri materiale ekziston, ne jemi të detyruar të tërheqim vëmendjen në raportin tonë të auditimit për shpalosjet relevante në pasqyrat financiare apo, nëse shpalosjet e tilla janë të papërshtatshme, të modifikojmë opinionin tonë. Konkluzionet tona bazohen në evidencat e auditimit të marra deri në datën e raportit të auditimit. Megjithatë, ngjarjet ose kushtet në të ardhmen mund të shkaktojnë që Byroja të pushojë së vazhduari në vijimësi.
- Vlerësojmë paraqitjen e përgjithshme, strukturën dhe përmbajtjen e pasqyrave financiare, përfshirë informacionet shpjeguese të dhëna, dhe nëse pasqyrat financiare paraqesin transaksionet dhe ngjarjet në to në një mënyrë që arrin paraqitjen e drejtë.

Ne komunikojmë me ata të ngarkuar me qeverisje lidhur me, në mesin e çështjeve tjera, qasjen e planifikuar dhe kohën e auditimit dhe gjetjet e rëndësishme të auditimit, përfshirë çdo mangësi të rëndësishme në kontrollet e brendshme që kemi identifikuar gjatë auditimit

IBDO Kosova L.L.C.

Amir Dërmala

Partner i angazhimit

27 Mars 2019

Rr. Perandori Justinian, Nr.120

10 000 Prishtinë, Kosovë

IBDO

IBDO Kosova L.L.C.

audit, accounting and financial advisory

Prishtinë, Kosova

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT
Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018

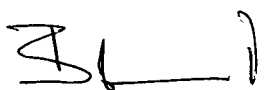
		Për fund vitin 31 Dhjetor 2018	Për fund vitin 31 Dhjetor 2017
	Shënim	(në 000 EUR)	(në 000 EUR)
Të hyrat			
Të hyrat nga primet e sigurimeve	6	8,805	8,604
Primet e ceduara për risigurues / primet e risigurimit	7	(61)	(93)
Primet e shkruara neto		8,744	8,511
 Ndryshimet në rezervat e primeve të pafituara	18	(5)	16
Primi i fituar neto		8,739	8,527
 Të hyrat tjera	8	4,134	4,361
Të hyrat nga ndryshimet në të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezervat teknike	16	2,308	(4,467)
Gjithsej të hyrat		15,181	8,421
 Shpenzimet e humbjes dhe të rregullimit	17	(8,531)	(1,102)
Kostot e marrjes në sigurim	9	(5,173)	(5,924)
Shpenzimet administrative	10	(1,477)	(1,395)
Gjithsej humbja dhe shpenzimet		(15,181)	(8,421)
 Teprica/(Mungesa) për vit		-	-
 Të hyrat tjera gjithëpërfshirëse		-	-
 Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse		-	-

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 22 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT
Pasqyra e pozicionit financiar
Më 31 Dhjetor 2018

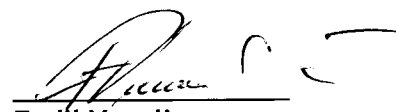
	Shënim	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
ASETET			
Paraja dhe ekuivalentët e parasë	11	2,156	1,660
Të arkëtueshmet	12	636	590
Pajisjet	13	51	84
Pasuritë e paprekshme	14	10	22
Kosto e shtyrë e përvetësimit	15	36	38
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	16	17,558	15,250
Të arkëtueshmet ndaj kompanive të sigurimit për tepricat e akumuluar		-	42
TOTALI I ASETETEVE		20,447	17,686
DETYRIMET			
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	17	17,558	15,250
Rezervat e primit të pafitur	18	465	460
Detyrime të tjera	19	2,424	1,976
TOTALI I DETYRIMEVE		20,447	17,686

Këto pasqyra financiare janë miratuar nga Këshilli Administrativ i Byrosë më 27 Mars 2019 dhe nënshkruar në emër të tij nga:

Blerim Pushkolli
Drejtör Ekzekutiv

Fadil Veseli
Drejtör Financiar

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 22 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare.

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT
Pasqyra e rrjedhës së parasë
Për vitin që ka përfunduar më 31 Dhjetor 2018

		Për fund vitin 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Për fund vitin 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
	Shënim		
Rrjedha e parasë nga aktivitetet operative			
Teprica/(Mungesa) për vitin		-	-
<i>Rregullime për:</i>			
Zhvlerësimi dhe amortizimi	10	46	75
Ndryshimi në të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	16	2,308	4,467
Ndryshimi në kostot e shtyra të përvetësimit	15	2	7
Ndryshimi në të arkëtueshmet	12	(46)	51
Ndryshimi në rezervat e primit të pafituar	18	5	(17)
Ndryshimi në detyrimet e sigurimeve për humbjet dhe shpenzimet e rregullimi të humbjeve	17	(2,308)	(4,467)
Ndryshimi në të arkëtueshme ndaj kompanive të sigurimit për tepricën e akumuluar		42	(42)
Ndryshimet në detyrime të tjera	19	447	(28)
Paraja neto e gjeneruar në aktivitetet operative		496	46
 Rrjedha e parasë nga aktivitetet investuese			
Blerja e pajisjeve dhe pasurive të patrupëzuara	13	-	(28)
Paraja neto e përdorur në aktivitetet investuese		-	(28)
 Neto rritja në para dhe ekuivalentë të parasë		496	18
Paraja dhe ekuivalentët e parasë më 1 janar		160	142
Paraja dhe ekuivalentët e parasë në fund të vitit	11	656	160

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 22 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare.

1 TË PËRGJITHSHME

Në përputhje me Ligjin nr. 04/L-018 për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës dhe të gjitha Kompanitë e Sigurimeve të Republikës së Kosovës kanë nënshkruar marrëveshjen për themelimin e Byrosë Kosovare të Sigurimeve ("BKS" apo "Byroja"). Në pajtim me Ligjin, BKS ka marrë përsipër të gjitha operacionet nga Shoqatat e Sigurimeve të Kosovës të mëparshme dhe Fondi i Garancisë nga 1 janar 2012, së bashku me të gjitha pasuritë dhe detyrimet e tyre.

Byroja është themeluar me qëllim për të siguruar përputhshmërinë me të gjitha detyrimet që rrjedhin nga sistemi Ndërkombëtar i kartës së Sigurimit.

Në veprimtarinë e saj Byroja:

- Përfaqëson anëtarët në marrëdhëniet me organizatat ndërkombëtare në fushën e Sigurimeve të Detyrueshme nga Auto përgjegjësia
- Mbledh dhe përpunon të dhëna statistikore lidhur me Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia
- Furnizon anëtarët me Certifikata Ndërkombëtare të Sigurimit (Karton të Gjelbër) sipas formatit të përcaktuar nga Këshilli i Byrove,
- Siguron kryerjen e detyrave në lidhje me anëtarësimin e saj në Këshillin e Byrove
- Ratifikon marrëveshje me Byrotë homologe
- Kryen funksione të Byrosë trajtuese, paguese dhe të shërbimit në përputhje me dispozitat e Rregullores së Brendshme të Këshillit të Byrove dhe marrëveshjet suplementare;
- Bashkëpunon me organet shtetërore për çështjet që kanë të bëjnë me Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia,
- Administron Fondin Garantues të Kartonit të Gjelbër, Fondin e Kompensimit dhe Policën e Sigurimit Kufitar
- Menaxhon Fondin e Kompensimit me qëllim të pagesës së dëmeve në territorin e Republikës së Kosovës në raste si:
 - a) Dëmshpërblimi nga përdorimi i mjetit motorik të pasiguruar,
 - b) Dëmshpërblimi nga mjete motorik të pasiguruar me regjistrim të huaj,
 - c) Dëmshpërblimi nga përdorimi i mjeteve të paidentifikuara,
 - d) Dëmshpërblimi në rast të likuidimit apo falimentimit të siguruesit dhe
 - e) Dëmshpërblimi bazuar në sigurimin kufitar
- Siguruesit të cilët ushtrojnë veprimtari në sigurimin e detyrueshëm në territorin e Republikës së Kosovës, janë të detyruar të kontribuojnë çdo tre (3) muaj financiarisht në fondin e kompensimit, në përpjesëtim të drejtë me primet e realizuara në këto lloj sigurimesh në tre mujorin paraardhës.

Policat e sigurimit shiten në çdo pikë kufitare në Kosovë. Të gjitha primet bruto të grumbulluara janë shpërndarë te të gjitha kompanitë e licencuara të sigurimit që veprojnë në Kosovë, pas mbulimit të shpenzimeve operative dhe pagesës së dëmeve të Byrosë. TVSH-ja dhe tatimi në premite bruto të lëshuara është shpërndarë nga Byroja tek kompanitë e sigurimeve të cilët janë përfundimisht përgjegjëse për të paguar TVSH-në dhe tatimin mbi preminë e llogaritur në 16% (18% nga Shtator 2015) dhe respektivisht 5%.

2 POLITIKAT KONTABËL

Politikat kontabël kryesore të adaptuara në përgatitjen e këtyre pasqyrave financiare janë detajuar si më poshtë

2.1 Bazat e përgatitjes dhe pasqyra e përputhshmërisë

Byroja përgatit pasqyrat e saj financiare në përputhje me rregullat dhe rregulloret e Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës të aplikueshme për kompanitë e sigurimit ("Rregullat e BQK-së"), dhe në veçanti, në bazë të vendimit ligjor përkatës që përcakton zbatimin e detyrueshëm të Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar ("SNRF") në Kosovë.

Pasqyrat financiare janë përgatitur më dhe për vitet e përfunduara më 31 dhjetor 2018 dhe 2017. Të dhënat aktuale dhe krahasuese në këto pasqyra financiare janë të shprehura në mijëra Euro, përveç nëse ceket ndryshe. Nëse është e nevojshme, shifrat krahasuese janë riklasifikuar në përputhje me ndryshimet e paraqitura për vitin aktual.

2.2 Standardet dhe interpretimet efektive në periudhën aktuale

Standardet e reja dhe ndryshimet në standardet ekzistuese të nxjerra nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare dhe interpretimet e nxjerra nga Komiteti Ndërkombëtarë i Interpretimeve të Raportimit Financiar.

Shënim: jo të gjithë standardet e reja dhe interpretimet që janë efektive për herë të parë për periudhat që fillojnë më (ose pas) 1 janar 2018, ndikojnë në pasqyrat financiare të Byrosë.

SNRF 9 Instrumentet Financiare: Klasifikimi dhe Matja

Standardi është efektiv për periudhën raportuese më ose pas 1 janar 2018, me lejim të aplikimit të mëhershëm. Versioni final i SNRF 9 Instrumentet Financiare reflektojnë të gjitha fazat e projektit të instrumenteve financiare dhe zëvendëson SNK 39 Instrumentet Financiare: Njohja dhe Matja dhe të gjitha versioneve të mëparshme të SNRF 9. Standardet prezantojnë kërkesa të reja për klasifikim dhe matje, rënie në vlerë, kontabilitet mbrojtës, dhe mosnjohje.

Zbatimi i SNRF 9 Instrumentet Financiare me SNRF 4 Kontratave e Sigurimeve: (Ndryshimet në SNRF 4)

Qasja kryesore që do të zbatohet kur SNRF 9 aplikohet për herë të parë. Qasja e shtyrjes është efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2018 dhe janë në dispozicion vetëm për tre vjet pas kësaj date. Ndryshimet në SNRF 4 Kontratave e Sigurimit ofrojnë dy opsione për subjektet që lëshojnë kontrata sigurimi brenda qëllimit të SNRF 4:

- një opsion që lejon njësitë ekonomike të ri klasifikojnë, nga fitimi ose humbja në të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse, disa nga të ardhurat ose shpenzimet që rrjedhin nga aktivet financiare të përcaktuara; kjo është e ashtuquajtura qasje e mbivendosjes;
- një përjashtim opsional i përkohshëm nga zbatimi i SNRF 9 për subjektet, aktiviteti mbizotërues i të cilave është duke lëshuar kontrata brenda fushës së SNRF 4; kjo është e ashtuquajtura qasje e shtyrjes.

Aplikimi i të dy qasjeve nuk është i detyrueshëm dhe një njësi ekonomike lejohet të ndalojë përdorimin e tyre përpara se të zbatohet Standardi i Kontratave të reja të Sigurimit.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.2 Standardet dhe interpretimet efektive në periudhën aktuale (vazhdim)****SNRF 15 Të hyrat nga kontratat me klientët**

Standardi është efektiv për periudhën vjetore më ose pas 1 janar 2018. SNRF 15 vendos pesë hapa që do të zbatohen për të ardhurat e fituara nga një kontratë me një klient (me përjashtime të kufizuara), pavarësisht nga lloji i transaksionit të të ardhurave ose industrisë. Kërkesat e standardeve do të zbatohen gjithashtu për njohjen dhe matjen e fitimeve dhe humbjeve nga shitja e disa aktiveve jo financiare që nuk janë rezultat i aktiviteteve të zakonshme të njësisë ekonomike (p.sh. shitja e pasurive, impianteve dhe pajisjeve ose e pasurive të paluajtshme).

Do të kërkohet shpalosje e gjerë, përfshirë ndarjen e të ardhurave totale; informacione rreth detyrimeve të performancës; ndryshimet në bilancet e llogarive të pasurive dhe detyrimeve të kontratës mes periudhave, gjykimeve kyçe dhe vlerësimeve.

SNRF 15: Të hyrat nga kontratat me klientët (sqarime)

Sqarimet zbatohen për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas datës 1 janar 2018 me lejen e aplikimit të mëhershëm. Qëllimi i sqarimeve është qartësimi i qëllimeve gjatë zhvillimit të kërkesave në SNRF 15 Të hyrat nga kontratat me klientët, veçanërisht kontabilizimi i identifikimit të detyrimeve të performancës duke ndryshuar formulimin e parimit "veçmas të identifikueshme" të principeve kundrejt konsideratave të agjentëve duke përfshirë vlerësimin nëse në një njësi ekonomike është një drejtor ose një agjent, si dhe aplikimet e parimit të kontrollit dhe të licencimit që ofrojnë udhëzime shtesë për kontabilitetin e pronësisë intelektuale dhe honorarëve. Sqarimet gjithashtu sigurojnë shtesa praktike për subjektet që zbatojnë SNRF 15 plotësisht në mënyrë retrospektive ose që zgjedhin të zbatojnë qasjen retrospektive të modifikuar.

KIRFN interpretimi 22: Transaksionet në valutë të huaj dhe shqyrtimi paraprak

Interpretimi është efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2018. Lejohet aplikimi më i hershëm. Interpretimi sqaron kontabilitetin për transaksionet që përfshijnë pranimin ose pagesën e shumës paraprake në një monedhë të huaj. Interpretimi mbulon transaksionet në valutë kur një njësi ekonomike njeh një aktiv jo-monetar ose një pasiv jo-monetar që rrjedh nga pagesa ose marrja e shumës përpara se njësia ekonomike të njohë aktivin, shpenzimet ose të ardhurat përkatëse. Interpretimi thekson që data e transaksionit, me qëllim të përcaktimit të kursit të këmbimit, është data e njohjes fillestare të aktivit të parapagimit jo-monetar ose pasivit të të ardhurave të shtyra. Nëse ka pagesa të shumta ose fatura paraprake, atëherë njësia ekonomike duhet të përcaktojë një datë të transaksioneve për secilën pagesë ose marrje të konsideratës paraprake.

SNK 40: Transferet e Investimeve në Pronë (ndryshimet)

Ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 Janar 2018. Ndryshimet sqarojnë që kur një njësi ekonomike duhet të transferojë pronën, duke përfshirë pronën në ndërtim ose zhvillim ose jashtë pronës së investimit. Ndryshimet theksojnë se një ndryshim në përdorim ndodh kur prona plotëson, ose pushon së përmbushuri, përkufizimin e pronës së investimit dhe ka dëshmi të ndryshimit në përdorim. Një ndryshim i thjeshtë në qëllimet e menaxhmentit për përdorimin e një prone nuk jep dëshmi të një ndryshimi në përdorim.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.2 Standardet dhe interpretimet efektive në periudhën aktuale (vazhdim)

SNRF 2: Klasifikimi dhe Matja e Transaksioneve të Pagesave me Aksione (Ndryshimet)

Ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2018. Ndryshimet sigurojnë kërkesat për kontabilizimin e efekteve të kushteve të kushtëzimit dhe të mosveprimit në matjen e pagesave të bazuara në aksione të rregulluara me para në dorë, për transaksione të pagesave të bazuara në aksione me një tipar të shlyerjes neto për detyrimet tatimore të mbajtura në burim dhe për ndryshimet në afatet dhe kushtet e një pagese të bazuar në aksione që ndryshon klasifikimin e transaksionit nga paraja e gatshme të shlyhet në kapitalin neto.

BSNK ka nxjerrë Ciklin e Përmirësimeve Vjetore në SNRF 2014-2016, i cili është një përmbledhje e ndryshimeve në SNRF. Ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2018 për SNRF 1 Adoptimi i Parë për Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe për SNK 28 Investimet në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta. Përmbledhja e BSNK-së ka nxjerrë Ciklin e Përmirësimeve Vjetore të SNRF 2014-2016 që është paraqitur më poshtë:

- **SNRF 1 Adoptimi i parë për Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar:** Ky përmirësim redukton përjashtimet afatshkurtra në lidhje me dhënien e informacioneve shpjeguese në lidhje me instrumentet financiare, përfitimet e punonjësve dhe njësitë e investimit, të zbatueshme për adoptuesit e parë.
- **SNK 28 Investimet në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta:** Ndryshimet sqarojnë se zgjedhjet për të matur me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes së një investim në një pjesëmarrje ose një sipërmarrje të përbashkët që mbahet nga një njësi ekonomike që është organizatë e kapitalit sipërmarrës ose subjekt tjetër kualifikues, është i disponueshëm për çdo investim në një pjesëmarrje ose sipërmarrje të përbashkët në bazë të investimeve për investime, pas njohjes fillestare.

Adoptimi i këtyre ndryshimeve dhe standardeve nuk pati ndonjë ndikim material në pasqyrat financiare të Byrosë.

2.3 Standardet dhe interpretimet e lëshuara nga BSNK por ende jo efektive dhe jo të aplikuara me herët nga Byroja

Në datën e autorizimit të këtyre pasqyrave financiare në vijim janë standardet, rishikimet dhe interpretimet e mëposhtme por që nuk janë ende efektive:

SNRF 16: Qiratë

Standardi është efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019. Lejohet aplikimi më i hershëm nëse SNRF 15 Të hyrat nga Kontratat me Klientët janë zbatuar gjithashtu. SNRF 16 përcakton parimet për njohjen, matjen, paraqitjen dhe dhënien e informacioneve shpjeguese të qirasë për të dy palët në një kontratë, domethënë klienti ('qiramarrësi') dhe furnizuesi ('qiradhënësi'). Standardi i ri kërkon që qiramarrësit të njohin shumicën e qirasë në pasqyrat e tyre financiare. Qiramarrësi do të ketë një model të vetëm të kontabilitetit për të gjitha qiratë, me përjashtime të caktuara. Kontabiliteti qiradhënësit është pothuajse i pandryshuar. Adoptimi i këtij Standardi nuk kishte ndonjë ndikim material në pasqyrat financiare të Byrosë.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.2 Standardet dhe interpretimet e lëshuara nga BSNK por ende jo efektive dhe jo të aplikuar me herët nga Byroja (vazhdim)****SNRF 17: Kontratat e sigurimit**

Standardi është efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2021. Aplikimi më i hershëm lejohet nëse të dy SNRF 15 Të Ardhurat nga Kontratat me Klientët dhe SNRF 9 Instrumentet Financiare janë zbatuar gjithashtu. SNRF 17 Kontrata e Sigurimit përcakton parimet për njohjen, matjen, paraqitjen dhe shpalosjen e kontratave të Sigurimeve brenda qëllimit të Standardit. Qëllimi i SNRF 17 është të sigurojë që një njësi ekonomike të sigurojë informacionin përkatës që përfaqëson me besnikëri këto kontrata. Ky informacion jep një bazë për përdoruesit e pasqyrave financiare për të vlerësuar efektin që kontratat e sigurimit kanë mbi pozicionin financiar të njësisë, performancën financiare dhe flukset e mjeteve monetare.

KIRFN 23: Pasiguria mbi Trajtimin e Taksave mbi të Ardhurat

Interpretimi është efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019 me lejim të aplikimit të mëhershëm. Interpretimi trajton përcaktimin e fitimit të tatueshëm (humbje tatimore), bazave tatimore, humbjeve tatimore të panjohura, kredive të panjohura tatimore dhe normave tatimore, kur ekziston paqartësi mbi trajtimet e tatimit mbi të ardhurat sipas SNK 12. Në mënyrë specifike konsideron nëse trajtimet tatimore duhet të konsiderohen kolektivisht; supozimet për ekzaminimet e autoriteteve tatimore; përcaktimin e fitimit të tatueshëm (humbje tatimore), bazave tatimore, humbjeve tatimore të panjohura, kredive të panjohura tatimore dhe normave tatimore; dhe efektin e ndryshimeve në fakte dhe rrethana.

Karakteristikat e parapagimit me kompensim negativ (Ndryshimet në SNRF 9).

Ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019, lejohet aplikimi më i hershëm. Ndryshon kërkesat ekzistuese në SNRF 9 në lidhje me të drejtat e ndërprerjes për të lejuar matjen me koston e amortizuar (ose, varësisht nga modeli i biznesit, me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera përmbledhëse) edhe në rastet e pagesave të kompensimit negativ.

Interesat Afatgjatë në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta (Ndryshimet në SNK 28)

Ndryshimet janë efektive periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019 lejohet aplikimi më i hershëm. Sqaron se një njësi ekonomike zbaton SNRF 9 Instrumentet Financiare në interesat afatgjatë në një pjesëmarrje ose sipërmarrje të përbashkët që është pjesë e investimit neto në pjesëmarrje ose sipërmarrje të përbashkët, por për të cilën nuk aplikohet metoda e kapitalit neto.

BSNK ka nxjerrë Ciklin e Përmirësimeve Vjetore në Standardet e SNRF 2015-2017, që është një përmbledhje e ndryshimeve në SNRF. Ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019.

Përmbledhja e Përmirësimeve Vjetore të SNRF 2015 - 2017 Cikli i lëshuar nga BSNK është paraqitur më poshtë:

- **SNRF 3 dhe SNRF 11:** Ndryshimet në SNRF 3 sqarojnë se kur një njësi ekonomike merr kontrollin e një biznesi që është një operacion i përbashkët, ai rivlerëson interesat e mbajtura më parë në atë biznes. Ndryshimet në SNRF 11 sqarojnë se kur një njësi ekonomike fiton kontroll të përbashkët të një biznesi që është një veprim i përbashkët, njësi ekonomike nuk rivlerëson interesat e mbajtura më parë në atë biznes.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.3 Standardet dhe interpretimet e lëshuara nga BSNK por ende jo efektive dhe jo të aplikuara me herët nga Byroja (vazhdim)

- **SNK 12:** Ndryshimet sqarojnë se të gjitha pasojat e tatimit mbi të ardhurat e dividendëve (d.m.th. shpërndarja e fitimit) duhet të njihen në fitim ose humbje, pavarësisht se si ndryshojnë tatimet.
- **SNK 23:** Ndryshimet sqarojnë se nëse ndonjë huamarrje specifike mbetet e papaguar pasi aktivi në fjalë është i gatshëm për përdorimin ose shitjen e tij të synuar, huamarrja bëhet pjesë e fondeve që një njësi ekonomike hua, në përgjithësi kur llogaritet norma e kapitalizimit në huamarrjet e përgjithshme.

SNK 19: Ndryshimi i Planit, Reduktimi ose Zgjidhja (Ndryshimet në SNK 19)

Ndryshimet janë efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019 me lejim të aplikimit të mëhershëm. Ndryshimet janë në rastet kur bëhet ndryshimi i planit, kufizimi ose shlyerja, atëherë është e detyrueshme që kostoja aktuale e shërbimit dhe interesi neto për periudhën pas rivlerësimit të përcaktohen duke përdorur supozimet e përdorura për rivlerësimin. Përveç kësaj, janë përfshirë ndryshime për të sqaruar efektin e një ndryshimi, kufizimi ose shlyerje të planit për kërkesat lidhur me vlerën maksimale të aseteve.

Ndryshimet në Referencat në Kornizën Konceptuale në Standardet e SNRF-ve

Së bashku me Kornizën Konceptuale të rishikuar të publikuar në mars 2018, BSNK gjithashtu ka nxjerrë ndryshime në Referencat në Kornizën Konceptuale në Standardet e SNRF-ve. Dokumenti përmban ndryshime në SNRF 2, SNRF 3, SNRF 6, SNRF 14, SNK 1, SNK 8, SNK 34, SNK 37, SNK 38, KIRFN 12, KIRFN 19, KIRFN 20, KIRFN 22, dhe KIS-32.

SNRF 3: Përkufizimi i një Biznesi (Ndryshimet në SNRF 3)

Ndryshimet janë efektive për kombinimet e biznesit për të cilat data e blerjes është më ose pas fillimit të periudhës së parë të raportimit vjetor që fillon më ose pas 1 janar 2020 dhe për blerjet e aktiveve që ndodhin në ose pas fillimit të asaj periudhe. Aplikimi më i hershëm është i lejuar.

Këto ndryshime sqarojnë;

- që të konsiderohet si një biznes, një grup i aktiviteteve dhe aseteve të blera duhet të përfshijë, në minimum, një kontribut dhe një proces thelbësor që së bashku të kontribuojë ndjeshëm në aftësinë për të krijuar rezultate;
- të ngushtojnë përkufizimet e një biznesi dhe të rezultateve duke u fokusuar në mallra dhe shërbime të ofruara për konsumatorët dhe duke hequr referencën për një aftësi për të ulur kostot;
- të shtohen udhëzime dhe shembuj ilustrues për të ndihmuar njësitë ekonomike të vlerësojnë nëse është marrë një proces thelbësor;
- të hiqen vlerësimet nëse pjesëmarrësit e tregut janë në gjendje të zëvendësojnë inputet ose proceset që mungojnë dhe të vazhdojnë të prodhojnë rezultate; dhe
- të shtohet një test opcional përqendrimit që lejon një vlerësim të thjeshtësuar nëse një grup aktivitetsish dhe aktivesh të fituara nuk është një biznes.

SNK 1, SNK 8 Definicioni i Materialit (Ndryshimet në SNK 1 and SNK 8)

Ndryshimet janë efektive për periudhat raportuese vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2020. Lejohet aplikimi më i hershëm. Amendamentet sqarojnë përkufizimin e 'materialit' dhe harmonizojnë përkufizimin e përdorur në Kornizën Konceptuale dhe standardet.

Adoptimi i këtyre ndryshimeve dhe standardeve nuk do të ketë ndikim material në pasqyrat financiare të Byrosë.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.4 Valuta funksionale dhe ajo e prezantimit

Zërat e përfshirë në pasqyrat financiare janë matur duke përdorur valutën e hapësirës primare ekonomike në të cilën operon Byroja ("monedha funksionale"). Këto pasqyra financiare janë të prezantuara në Euro, që është valuta funksionale dhe e prezantimit të Byrosë.

2.5 Transaksionet në valutë të huaj

Transaksionet e valutave të huaja përkthehen në valutën funksionale duke përdorur normat ekzistuese të këmbimit në datën e transaksioneve. Fitimet ose humbjet nga këmbimi që rezultojnë nga vendosja e transaksioneve të tilla dhe nga këmbimi i fund vitit të pasurive dhe detyrimeve monetare të nominuara në valuta të huaja njihen në fitim ose humbje.

2.6 Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Përgatitja e pasqyrave financiare kërkon nga menaxhmenti të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në aplikimin e politikave dhe vlerave të raportuara të pasurive dhe detyrimeve, të hyrave dhe shpenzimeve (referohu në Shënimin 3).

Vlerësimet dhe supozimet e lidhura bazohen në eksperiencën historike dhe faktorë të tjerë të ndryshëm që besohet të jenë të arsyeshëm në rrethanat, rezultatet e të cilave formojnë bazën e gjykimeve për vlerat bartëse të pasurive dhe detyrimeve që nuk janë lehtë të dukshëm nga burimet tjera. Rezultatet aktuale mund të ndryshojnë nga vlerësimet.

Vlerësimet dhe supozimet themelore janë rishikuar në bazë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve të kontabilitetit janë njohur në periudhën në të cilën janë rishikuar, nëse rishikimi ndikon vetëm në atë periudhë ose në periudhën e inspektimit dhe periudhat e ardhshme, nëse inspektimi ndikon periudhat e tanishme dhe të ardhshme.

2.7 Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet mbahen në koston historike minus zhvlerësimi i akumuluar. Kosto historike përfshinë të gjitha shpenzimet që i takojnë drejtë për së drejti blerjes së artikujve.

Kostot pasuese janë përfshirë në vlerat bartëse të pasurive ose njihen si pasuri i veçantë, sipas nevojës, vetëm kur është e mundur që benefitet e ardhshme ekonomike të lidhura me artikuj do të rrjedhin të Byroja dhe kur kostoja e artikullit mund të matet me besueshmëri. Të gjitha riparimet dhe mirëmbajtjet tjera ngarkohen në fitim ose humbje gjatë periudhës financiare në të cilën ato kanë ndodhur.

Zhvlerësimi i pronës dhe pajisjeve është llogaritur duke përdorur metodën drejtvizore për të alokuar kostot e tyre të vlerave të mbetura përgjatë jetëgjatësisë së vlerësuar, si në vazhdim:

Pajisjet	20%
Mobilet	20%
Automjetet	20%
Investimet në objektet e marra me qira	10%

Vlera e mbetur e pasurive rivlerësohet dhe korigjohet sipas nevojës, rregullohet në çdo datë të pasqyrës së pozicionit financiar. Pasuritë që janë subjekt i zhvlerësimit rishikohen për dëmtimet kurdo që ngjarjet apo ndryshimet e rrethanave tregojnë që vlera e bartur nuk është e rikuperueshme. Vlera e bartur e pasurive në të shlyhet menjëherë në vlerën e rikuperueshme nëse vlera e pasurisë është më e madhe sesa vlera e vlerësuar e rikuperueshme. Vlera e rikuperueshme është më e madhe e vlerës së drejtë të pasurisë minus kostot për të shitur dhe vlerës në përdorim. Fitimet dhe humbjet nga heqja prej përdorimit përcaktohen duke krahasuar të hyrat me vlerën e bartur. Këto përfshihen në pasqyrën gjithëpërfshirëse të të ardhurave.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.8 Pasuritë e patrupëzuara

Softueri kompjuterik

Kostot që lidhen drejtpërdrejt me produkte softuerike të identifikueshme dhe unike të kontrolluara nga Byroja që ndoshta do të gjenerojnë përfitime ekonomike dhe që tejkalojnë shpenzimet përtej një viti, njihen si pasuri jo-materiale (patrupëzuara). Kostot e zhvillimit të softuerit kompjuterik janë njohur si pasuri dhe janë amortizuar duke përdorur metodën lineare gjatë një periudhe prej pesë vjetësh. Shpenzimet që lidhen me mirëmbajtjen e programeve kompjuterike njihen si shpenzime kur ato ndodhin.

2.9 Instrumentet Financiare

Byroja i klasifikon investimet e veta në kategoritë si në vazhdim: pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes, hua dhe të arkëtueshmet, pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim dhe pasuritë financiare të gatshme për shitje. Klasifikimi varet në qëllimin për të cilin janë siguruar investimet. Menaxhmenti përcakton klasifikimin e investimeve gjatë njohjes fillestare dhe e rivlerëson këtë në secilën datë raportuese.

(a) Pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit dhe humbjes

Kjo kategori ka dy nën-kategori: pasuritë financiare të mbajtura për tregti dhe ato të caktuara në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes që në fillim. Një pasuri financiar është klasifikuar në kategorinë "pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit" që në fillim nëse është siguruar fillimisht për qëllim të shitjes në afat të shkurtër, nëse bënë pjesë në portofolion e pasurive financiare ku ka dëshmi për marrje të profitit në afat të shkurtër, ose nëse është përcaktuar në mënyrë të tillë nga menaxhmenti. Byroja nuk ka pasuri të klasifikuara në këtë kategori në datën e pasqyrës së pozicionit financiar.

(b) Hua dhe të arkëtueshmet

Hua dhe të arkëtueshmet janë pasuri financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme që nuk janë të kuotuar në një treg aktiv ndryshe prej atyre që Byroja synon të shesë në afat të shkurtër ose që i ka përcaktuar në vlerën reale përmes të hyrave apo të gatshmeve për shitje. Hua dhe të arkëtueshmet njihen fillimisht në vlerën reale dhe më pas vlerësohen në kosto të amortizimit duke përdorur metodën e interesit efektiv, minus provizioni për dëmtim. Provizioni për dëmtim të huave dhe të arkëtueshmeve përcaktohet kur ka dëshmi objektive se Byroja nuk do të jetë në gjendje të mbledhë të gjitha shumat e duhura sipas afateve të tyre origjinale. Të arkëtueshmet që dalin nga kontratat e sigurimit gjithashtu klasifikohen në këtë kategori dhe rishikohen për dëmtim si pjesë të rishikimit të dëmtimit të huave dhe të arkëtueshmeve.

(c) Pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim

Pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim janë pasuritë financiare jo derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme dhe me maturim fiks ndryshe prej atyre që plotësojnë definicionin e huave dhe të arkëtueshmeve për të cilat menaxhmenti i Byrosë ka synimin dhe aftësinë t'i mbajë deri në maturim. Këto pasuri njihen fillimisht në vlerë reale dhe më pas vlerësohen në kosto të amortizimit duke përdorur metodën e interesit efektiv, minus provizioni për dëmtim. Provizioni për dëmtim i pasurive të mbajtura deri në maturitet përcaktohet kur ka dëshmi objektive se Byroja nuk do të jetë në gjendje të mbledhë të gjitha shumat e duhura sipas afateve të tyre origjinale. Byroja nuk ka pasuri të klasifikuara në këtë kategori në datën pasqyrës së pozicionit financiar.

(d) Pasuritë financiare të gatshme për shitje

Pasuritë financiare të gatshme për shitje janë pasuritë financiare jo-derivative që përcaktohen në këtë kategori ose nuk janë klasifikuar në ndonjë kategori tjetër. Byroja nuk ka pasuri financiare të klasifikuara në këtë kategori në datën pasqyrës së pozicionit financiar.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.9 Instrumentet Financiare (vazhdim)***Njohja fillestare*

Blerjet dhe shitjet në mënyrë të rregullt të pasurive financiare njihen në datën e tregtimit - datë në të cilën Byroja zotohet për të blerë apo shitur pasurinë. Pasuritë financiare fillimisht njihen në vlerë reale plus, në rast të pasurive financiare që nuk janë të bartura në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes, kostot e transaksionit që janë direkt të atribuueshme në përvetësimin e tyre. Pasuritë financiare të bartura në vlerën reale përmes fitimit apo humbjes fillimisht njihen në vlerën e tyre reale, dhe kostot e transaksioneve regjistrohen si shpenzim në fitim apo humbje.

Pasuritë financiare çregjistrohen kur të drejtat për të pranuar fluks të parasë nga to kanë skaduar ose kur ato janë transferuar dhe gjithashtu Byroja ka transferuar kryesisht të gjitha rreziqet dhe shpërblimet e pronësisë.

Matjet pasuese

Pasuritë financiare të gatshme për shitje dhe pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes më pas barten në vlerën reale. Hua dhe të arkëtueshmet si dhe pasuritë financiare të mbajtura deri në maturim barten në kosto të amortizimit duke përdorur metodën e interesit efektiv. Fitimet dhe humbjet e realizuara dhe të parealizuara që dalin nga ndryshimet në vlerën reale të kategorisë së "pasurive financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes" përfshihen në fitim apo humbje në periudhën në të cilën kanë ndodhë. Fitimet dhe humbjet e parealizuara që pasojnë nga ndryshimet në vlerën reale të pasurive financiare jo-monetare të klasifikuara si të gatshme për shitje, njihen në ekuitet. Kur mjetet financiare të klasifikuara si të gatshme për shitje shiten apo dëmtohen, rregullimet e akumuluar në vlerës reale përfshihen në fitim apo humbje si neto fitime/humbje në pasuritë financiare.

Matjet Pasuese

Fitimet dhe humbjet që dalin nga ndryshimet në vlerë reale të kategorisë së 'pasurive financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes' njihen në fitim apo humbje brenda neto fitimeve të vlerës reale mbi pasuritë financiare në vlerë reale përmes fitimit apo humbjes përgjatë periudhës në të cilën kanë dalë. Ndryshimet në vlerë reale të letrave me vlerë monetare dhe jo-monetare të klasifikuara si të gatshme për shitje njihen në ekuitet.

Interesi mbi letrat me vlerë të gatshme për shitje i llogaritur duke përdorur metodën e interesit efektiv njihet në fitim apo humbje. Dividendët mbi instrumentet e ekuitetit të gatshëm për shitje njihen në fitim apo humbje atëherë kur është e vendosur drejta e Byrosë për të pranuar pagesat. Që të dy përfshihen në linjën e të hyrave të investimit.

Vlerat reale të investimeve të kuotuar bazohen në çmimet aktuale të ofertimit. Nëse tregu për një pasuri financiar nuk është aktiv, Byroja vendos vlerën reale duke përdorur teknikat e vlerësimit. Këto përfshijnë përdorimin e transaksioneve duarsh lira, duke u referuar në instrumentet e tjera që kryesisht janë të njëjta, në analizat e diskontit të rrjedhës të parasë etj.

2.10 Humbjet nga dëmtimet*Pasuritë financiare të bartura në kosto të amortizimit*

Byroja e vlerëson në secilën datë të pozicionit financiar nëse ka dëshmi objektive se një aset apo tërësi e pasurive financiare ka humbur vlerë. Një pasuri apo tërësi e pasurive financiare humbet vlerë dhe humbjet e dëmtimit ndodhin vetëm nëse ka dëshmi objektive të dëmtimit si rezultat i një apo më shumë ngjarjeve që kanë ndodhur pas njohjes fillestare të pasurisë (një ngjarje e humbjes) dhe se ngjarja e humbjes (ose ngjarjet) kanë ndikim i cili mund të matet besueshëm në rrjedhën e parasë së vlerësuar për të ardhmen e pasurisë financiare apo grup të pasurive financiare.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.10 Humbjet nga dëmtimet (vazhdim)**

Dëshmia objektive se një pasuri financiar apo grup i pasurive dëmtohet, përfshin të dhënat e dallueshme që tërheqin vëmendjen e Byrosë mbi ngjarjet në vazhdim:

- a Vështirësi e dukshme financiare e emetuesit apo debitorit;
- b Shkelja e kontratës, si mos pagesa apo vonesa e pagesave;
- c Është e mundur që emetuesi apo debitori do të hyjë në bankrotim apo riorganizim tjetër financiar;
- d Ndryshimet e pafavorshme në statusin e pagesave të emetuesit apo debitorit, apo
- e Të dhënat e dukshme që tregojnë se ka zvogëlim të dukshëm në parashikimin e ardhshëm të rrjedhës së parasë prej një grupi të pasurive financiare që nga njohja fillestare e këtyre pasurive, megjithëse zvogëlimi nuk mund të identifikohet akoma në pasuritë individuale në Byro, duke përfshirë:
 - Ndryshime jo të favorshme në statusin e pagesës të emetuesit ose borxhliut në grup; ose
 - Kushte ekonomike shtetërore ose vendore që ndërlidhen me problemet në pasuritë e grupit.

Byroja fillimisht vlerëson nëse dëshmia objektive mbi dëmtimin ekziston veçmas për pasuritë financiare që janë individualisht të rëndësishme. Nëse Byroja përcakton se nuk ekziston dëshmi objektive për dëmtim të pasurisë për pasurinë financiare të vlerësuar ndaras, pa marrë parasysh nëse është i rëndësishëm apo jo, përfshin pasurinë në grup të pasurive financiare me karakteristika të ngjashme të riskut kreditor dhe kolektivisht i vlerëson për dëmtim. Pasuritë që janë të vlerësuara ndarazi për dëmtim dhe për të cilat një humbje e dëmit është njohur apo vazhdon të njihet, nuk janë përfshirë në vlerësimin kolektiv të dëmtimit.

Nëse ka dëshmi objektive se ka ndodhur një humbje dëmtimi mbi kreditë dhe të arkëtueshmet apo investimet e mbajtura deri në maturim të bartura në kostot të amortizuar, shuma e humbjes është matur si ndryshim ndërmjet vlerës bartëse të pasurive dhe vlerës aktuale të rrjedhave të vlerësuara të parasë në të ardhmen (duke përjashtuar humbjet e ardhshme të kreditit që kanë ndodhur) të zbritura në normën origjinale dhe efektive të interesit të pasurisë financiare. Vlera bartëse e pasurive është reduktuar përmes përdorimit të llogarisë për lejim, dhe shuma e humbjes është njohur në fitim apo humbje. Nëse një investim i mbajtur deri në maturim apo hua ka normë variable të interesit, norma diskontuese për matjen e ndonjë humbje të dëmtimit është norma aktuale efektive e interesit e përcaktuar nën kontratë. Për të qenë më praktik, Byroja mund të masë dëmtimin në bazë të vlerës reale të një instrumenti duke përdorur çmimin e dukshëm të tregut.

Për qëllimin e vlerësimit kolektiv të dëmtimit, pasuritë financiare janë grupuar në bazë të karakteristikave të ngjashme të riskut kreditor (p.sh. në bazë të procesit të kategorizimit që merr në konsideratë llojin e pasurisë, industrinë, vendndodhjen gjeografike, statutin e vonesave në pagesë dhe faktorë të tjerë relevant). Këto karakteristika janë relevante për vlerësimin e rrjedhave të ardhshme të parasë për grupet e pasurive të tilla duke qenë indikatorë në aftësinë e emetuesit për të paguar shumat e duhura nën afatet e kontraktuara të instrumentit të borxhit të vlerësuar.

Nëse në një periudhë pasuese, shuma e humbjes së dëmtimit ulet dhe kjo ulje mund të lidhet në mënyrë objektive me një ngjarje që ka ndodhur pas njohjes së dëmtimit (siç mund të jetë norma e përmirësuar e kreditit), atëherë humbja e dëmtimit e njohur paraprakisht është kthyer duke rregulluar konton për lejim. Shuma e kthimit është njohur në fitim ose humbje

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.10 Humbjet nga dëmtimet (vazhdim)***Pasuritë financiare të bartura në vlerën reale*

Byroja vlerëson në secilën datë të pasqyrës së pozitës financiare nëse ka dëshmi objektive se një pasuri financiar i gatshëm për shitje është dëmtuar, duke përfshirë edhe rastin e investimeve të ekuitetit të klasifikuara si të gatshme për shitje, një ulje e rëndësishme apo e tej zgjatur e vlerës reale të letrës me vlerë nën kosto të saj. Nëse një dëshmi e tillë ekziston për pasuritë financiare të gatshme për shitje, humbja kumulative - e matur si diferencë ndërmjet koston së përvetësimit dhe vlerës reale aktuale, minus ndonjë humbje e dëmtimit mbi pasurinë financiare të njohur më parë në fitim apo humbje - është hequr nga ekuiteti dhe është njohur në pasqyrën e të ardhurave. Humbjet e dëmtimit të njohura në pasqyrën e të ardhurave në instrumentet e ekuitetit nuk janë kthyer më pas. Humbja e dëmit është kthyer përmes pasqyrës së të ardhurave, nëse në një periudhë pasuese vlere reale e një instrumenti të borxhit të klasifikuar si i gatshëm për shitje rritet dhe rritja mund të lidhet në mënyrë objektive me ngjarjen që ndodh pasi që humbja e dëmtimit është njohur në fitim ose humbje.

Dëmtimi i pasurive të paprekshme

Pasuritë e paprekshme që kanë një kohë të pa definuar të përdorimit, nuk janë subjekte të amortizimit dhe testohen çdo vit për dëmtim. Pasuritë që janë subjekt i amortizimit rishikohen për dëm kurdo që ngjarjet ose ndryshimet në rrethana tregojnë se vlera bartëse mund të mos rikuperohet. Një humbje e dëmtimit njihet për shumën me të cilën vlera bartëse e pasurisë tejkalon shumën e rikuperueshme të saj. Vlera e rikuperimit është më e larta e vlerës bartëse të pasurive minus koston për shitje dhe vlerës në përdorim. Për qëllimet e vlerësimit të dëmtimit, pasuritë grupohen në nivelet më të ulëta për të cilat ka rrjedha të parasë që janë të identifikueshme veçmas (njësitë e gjenerimit të parasë).

2.11 Njohja e të ardhurave*Kontratat e përgjithshme të sigurimit*

Të pagueshmet e sigurimit llogariten veçmas për të gjitha produktet e sigurimit dhe përbëhen nga premiumi kontingjent (pafituar), rreziku kontingjent (i pa skaduar) dhe humbja kontingjente (të papaguara në datën e mbylljes së vitit financiar). Të pagueshmet e sigurimeve (provizionet) paraqesin vlerësimet e pagesave në të ardhmen për dëmet e raportuara dhe të pa raportuara. Byroja nuk zbret të pagueshmet e sigurimeve. Çdo ndryshim në vlerësimet pasqyrohet në rezultatet e operacioneve në periudhën në të cilën vlerësimet janë ndryshuar. Vlerësimi i të pagueshmeve të sigurimit është një proces kompleks që ka të bëjë me pasiguri, që kërkon përdorimin e vlerësimeve dhe gjykimeve të informuara.

Të hyrat

Bruto primet e shkruara regjistrohen në pranimin e pagesave të primit dhe janë transferuar në fitim në bazë pro-rata për një afat të mbulimit të policës. Bruto primet e shkruara reflektojnë shkrimet e biznesit gjatë vitit. Primet fitohen nga data e lidhjes së rrezikut, gjatë periudhës së dëmshpërblimit, bazuar në modelin e rreziqeve të lëshuara.

Primet e pafituara

Provizioni për primet e pafituara përbën proporcionin e bruto primit të shkruar që vlerësohet të fitohet në vitet financiare pasuese, kalkuluar veçmas për secilën kontratë duke përdorur metodën pro-rata-ditore, të përmirësuar nëse e nevojshme për të reflektuar ndonjë variacion në rreziqet e incidenteve gjatë periudhës të mbuluar me kontratë.

Rezerva për primin e pafituar përfshin primet e pranuar për rreziqet që nuk kanë skaduar ende. Në përgjithësi rezerva është lëshuar gjatë kohëzgjatjes së kontratës dhe është e njohur si të ardhura nga premiumi.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.12 Klasifikimi i Produkteve**

Kontratat e sigurimit janë ato kontrata kur Byroja (siguruesi) ka pranuar risk të rëndësishëm të sigurimit nga pala tjetër (i siguruari) duke u akorduar të kompensoj police mbajtësit nëse një ngjarje e specifikuar e pasigurt (ngjarje e siguruar) ka ndikim të kundër në siguruesin. Si direktivë e përgjithshme, Byroja përcakton nëse ka risk të rëndësishëm të sigurimit, duke krahasuar përfitimet e paguara me përfitimet e pagueshme nëse ngjarje e siguruar nuk ka ndodhur. Kontratat e sigurimit gjithashtu mund të transferojnë risk financiar.

Pasi që kontrata është kualifikuar si kontratë e sigurimit, ajo mbetet një kontratë e sigurimit për pjesën tjetër të jetës, edhe nëse risku i sigurimit zvogëlohet në mënyrë të konsiderueshme gjatë kësaj periudhe, vetëm nëse të gjitha të drejtat dhe obligimet janë shuar.

2.13 Detyrimet e kontratave të sigurimit dhe kosto e shtyrë e përvetësimit*Dëmet (rregullimet e humbjeve)*

Dëmet e ndodhura përbëhen nga kostot e shlyerjes dhe trajtimit të dëmeve të paguara dhe të papaguar që rrjedhin nga ngjarjet që ndodhin gjatë vitit financiar së bashku me rregullimet e provizionimit të dëmeve të viteve paraprake. Dëmet pezull përbëjnë provizionimin për vlerësimin e Byrosë së kostos përfundimtare të zgjidhjes së të gjitha dëmet e ndodhura por të papaguara në datën e raportimit të Pozicionit financiar nëse janë raportuar apo jo, dhe shpenzimeve të trajtimit të dëmeve që lidhen me rregullimet të brendshme dhe të jashtme dhe një diferencë e kujdeshme. Dëmet e papaguara janë vlerësuar nga shqyrtimi i ankesave individuale dhe duke e bërë lejim për dëmet e shkaktuara, por nuk janë raportuar ende, efekti i ngjarjeve të të dyjave të brendshme dhe të jashtme të parashikueshme, të tilla si ndryshimet në procedurat e trajtimit të ankesave, inflacion, trendët gjyqësore, ndryshime legjislative dhe përvojën e kaluar dhe trendët.

Provizionet për dëmet e pazgjidhura nuk janë zbritur. Rregullimet për provizionimet e dëmeve të përcaktuara në vitet e mëparshme janë të reflektuara në pasqyrat financiare të periudhës në të cilën janë bërë rregullime dhe të shpalosen veçmas nëse janë materiale.

Përderisa Këshilli Administrativ konstaton se detyrimet e sigurimeve për dëmet dhe rikuperimet e lidhura me risigurimin janë deklaruar në mënyrë të drejtë, përgjegjësia përfundimtare mund të ndryshojë si pasojë e informacionit të mëvonshëm dhe ngjarjet dhe mund të rezultojë në rregullime të rëndësishme në shumat e ofruara. Përshtatjet në shumat e pasiveve të sigurimit janë reflektuar në pasqyrat financiare për periudhën në të cilën janë bërë.

Kontingjentet për dëmet në proces gjyqësor

Një pjesë e dëmeve janë në proces gjyqësor, dhe për të cilat Byroja ka regjistruar detyrime të përshtatshme të sigurimit.

Risigurimi

Byroja lëshon primet e sigurimit dhe rrezikut në rrjedhë normale të biznesit, në mënyrë që të kufizoj humbjet e mundshme. Risigurimi regjistrohet bruto në Pasqyrën e pozicionit financiar. Pasuritë e risigurimit përfshijnë balancat e detyrimeve nga kompanitë e risigurimit në të dyja në humbjet e paguara dhe të papaguara si dhe në shpenzimet e rregullimeve të humbjes, por nuk përfshijnë lëshimin e primeve të pafituara. Byroja llogarit primet e lëshuara bazuar në bruto primet e shkruara dhe shpenzon primet që rezultojnë menjëherë. Asnjë pasuri i risigurimit nuk regjistrohet për primet e lëshuara të pafituara. Shumat e rikuperueshme nga risigurimet vlerësohen në mënyrë të qëndrueshme me detyrimin e dëmeve të lidhura me politikat e risigurimit.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.13 Detyrimet e kontratave të sigurimit dhe kosto e shtyrë e përvetësimit (vazhdim)*****Kostot e shtyra të përvetësimit***

Kostot e përvetësimit përcaktohen si kosto që rrjedhin nga përvetësimi i kontratave të sigurimit të tilla si komisionet e agentëve, printimi i policave dhe tatimi i primit.

Përvetësimet direkte janë shtyrë sipas kushteve të policave në fuqi një metodë në përputhje me llogaritjen e provizioneve të primeve të pa përfituara. Kostot e shtyra të përvetësimit prezantohen si pasuri të ndara në Pasqyrën e pozicionit financiar.

2.14 Paraja e gatshme dhe ekuivalentet e parasë

Për qëllime të pasqyrës së rrjedhës së parasë paraja dhe ekuivalentet të parasë përfshijnë llogaritë bankare që janë të liruara nga interesi. Paraja dhe ekuivalentet e parasë janë bartur me kosto të amortizuara në pasqyrën e pozicionit financiar.

2.15 Tatimi

Byroja transferon tek kompanitë e sigurimit primet e shkruara bruto dhe kompanitë e sigurimit paguajnë tatim prej 5% në prime bruto dhe gjithashtu edhe TVSH. Primet që janë kthyer dhe rregullimet retroaktive të primit janë zbritur nga primet bruto për të arritur tek baza e tatimit. Byroja i nënshtrohet tatimit mbi të ardhurat personale dhe kontributeve të sigurimit social.

2.16 Përfitimet e punëtorëve**Kontributet e detyruara të sigurimit social**

Byroja nuk bën asnjë provizionim dhe nuk ka obligim për pensionet e punonjësve mbi dhe për kontributet e paguara në planin pensional shtetëror, Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës (FKPK).

2.17 Provizionet

Një provizion njihet kur Byroja ka obligim aktual si rezultat i një ngjarje në të kaluarën dhe është e mundur një rrjedhje e burimeve që përfaqësojnë përfitime ekonomike të cilat do të kërkojnë për të shlyer obligimin, dhe një vlerësim i besueshëm mund të bëhet për shumën e obligimit. Provizionet janë rishikuar në secilën datë të pasqyrës së pozicionit financiar dhe janë rregulluar për të reflektuar vlerësim më të mirë aktual. Aty ku efekti i vlerës në kohë të parasë është material, shuma e provizionit është vlera aktuale e shpenzimit që pritet të kërkojë për të shlyer obligimin. Provizionet nuk janë njohur për humbje operative të së ardhmes.

2.18 Njohja e shpenzimeve

Shpenzimet operative janë njohur në pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse në bazë të përdorimit të shërbimit, kur kanë ndodhur.

2.19 Zotimet dhe kontingjencat

Detyrimet e kushtëzuara nuk njihen në pasqyrat financiare. Ato shpalosen pos nëse mundësia e rrjedhjes së burimeve që përfshijnë përfitime ekonomike është e largët. Një pasuri i kushtëzuar nuk njihet në pasqyrat financiare por, shpaloset kur është e mundshme një rrjedhje e fitimeve ekonomike.

Shuma e humbjes nga kushtëzimet njihet si provizion nëse është e mundur që ngjarjet në të ardhmen do ta konfirmojnë atë, një detyrim i shkaktuar në datën e Pasqyrës së pozicionit financiar dhe një vlerësim i arsyeshëm i shumës së humbjes të rezultuar mund të bëhet.

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)**2.20 Transaksionet me palët e ndërlidhura**

Palët e ndërlidhura përbëhen nga drejtorët e Byrosë, së bashku me entitetet të cilat ata i kontrollojnë, që mund të kenë ndikim të rëndësishëm mbi operacionet dhe menaxhmentin e Byrosë. Duke pasur parasysh secilën marrëdhënie të mundshme me palët e treta, vëmendja është e drejtuar më përbërjen e marrëdhënies, dhe jo thjesht në formën ligjore.

2.21 Ngjarjet pas datës raportuese

Ngjarjet pas datës raportuese që sigurojnë informata shtesë në lidhje me pozicionin e Byrosë në datën e Pasqyrës së pozicionit financiar (ngjarjet rregulluese), janë reflektuar në pasqyrat financiare. Ngjarjet pas datës së bilancit që nuk janë ngjarje rregulluese janë shpalosur në shënimet shpjeguese kur ato janë materiale.

3 SUPOZIME DHE VLERËSIME TË RËNDËSISHME KONTABËL

Në aplikimin e politikave të kontabilitetit të Byrosë, nga menaxhmenti kërkohet të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime mbi vlerat bartëse të pasurive dhe detyrimeve që nuk janë lehtë të dukshme nga burimet tjera. Vlerësimet dhe supozimet e ndërlidhura janë bazuar në përvojën historike dhe faktorë të tjerë që janë konsideruar të jenë relevantë. Rezultatet e vërteta mund të ndryshojnë nga këto vlerësime.

Vlerësimi i detyrimeve të kontratës së sigurimit

Për kontratat e sigurimit jo-jetë, vlerësimet duhet të bëhen si për kostot e pritura përfundimtare të dëmeve të raportuara në datën e pasqyrës së gjendjes financiare ashtu edhe për kostot e pritura përfundimtare të dëmeve të pësuar por ende të pa raportuara në datën e pasqyrës së gjendjes financiare (IBNR). Kostoja përfundimtare e dëmeve të papaguara është vlerësuar duke përdorur një gamë të teknikave standarde aktuale të projeksionit të dëmeve.

Supozimi kryesor nën këto teknika është që përvoja e zhvillimit të dëmeve në të kaluar e Byrosë mund të përdoret për të projektuar zhvillimin e dëmeve në të ardhmen dhe kështu kostot përfundimtare të dëmeve. Si të tilla, këto metoda hulumtojnë zhvillimin e humbjeve të paguara dhe të pësuar, kostot mesatare për dëm dhe numrin e dëmeve të bazuar në zhvillimet e vëzhguar të viteve të mëhershme dhe shkallët e pritura të humbjes. Historiku i zhvillimit të dëmeve është kryesisht i analizuar nga vitet rastësore, por mund të analizohet më tej me anë të hapësirave gjeografike, si edhe nga linjat e rëndësishme të biznesit dhe llojet e dëmeve. Gjykimi shtesë kualitativ është përdorur për të vlerësuar se deri ku trendet e kaluara nuk mund të aplikohen për të ardhmen, në mënyrë që të arrihet në kostot përfundimtare të vlerësuar të dëmeve që paraqesin rezultatin e mundshëm nga një seri rezultatesh të mundshme, duke marrë në konsideratë të gjitha pasiguritë e përfshira.

Humbjet nga zhvlerësimi në të arkëtueshmet

Byroja rishikon të arkëtueshmet e saj të sigurimit dhe jo-sigurimit për të vlerësuar dëmtimin në bazë vjetore. Në përcaktimin nëse një humbje nga zhvlerësim duhet të regjistrohet në fitim ose humbje, Byroja bën gjykime nëse ka ndonjë të dhënë të mbikëqyrur që tregojnë se ka një rënie të matshme në flukset monetare të ardhshme të vlerësuar nga një debitor individuale. Kjo evidencë mund të përfshijë të dhëna që tregojnë se ka pasur një ndryshim negativ në statusin e pagesave të debitorit.

4 MENAXHIMI I RISKUT*Korniza qeverisëse*

Objektivi kryesor i kuadrit të Byrosë mbi menaxhimin e riskut dhe atë financiar është që të mbrojë Byronë nga ngjarjet që pengojnë arritjet e qëndrueshme të objektivave të performancës financiare, përfshirë dështimin e shfrytëzimit të mundësive. Menaxhmenti kështu njeh rëndësinë kritike të të pasurit një sistem të menaxhimit efikas dhe efektiv të riskut.

Këshilli Administrativ aprovon politikat e menaxhimit të riskut të Byrosë dhe takohet rregullisht për të aprovuar ndonjë kërkesë komerciale, rregullative apo organizative të këtyre politikave. Këto politika përcaktojnë identifikimin e riskut të Byrosë dhe interpretimin e tij, limitojnë strukturën që të sigurojnë kualitetin e duhur dhe shpërndarjen e pasurive, drejojnë strategjinë e lëshimit dhe risigurimit drejt qëllimeve të përbashkëta të Byrosë, dhe specifikojnë kërkesat e raportimit.

Korniza rregullative

Aktiviteti i Byrosë është gjithashtu subjekt ndaj kërkesave rregullative përbrenda juridiksionit ku operon. Këto rregullore jo vetëm që përshkruajnë aprovimin dhe monitorimin e aktiviteteve, por gjithashtu vënë disa dispozita frenuese për të minimizuar riskun e mos pagesave dhe insolvensës në anën e Byrosë së sigurimeve për t'u ballafaquar me detyrimet e paparashikuara që mund të lindin.

Risku i sigurimit

Risku kryesor që Byroja ballafaqohet nën kontratat e sigurimit është që dëmet e tanishme dhe pagesat e fitimeve ose koordinimi prej kësaj ndryshon nga çka është pritur. Kjo është e ndikuar nga frekuenca e dëmeve, ashpërsia e dëmeve, fitimet aktuale të paguara dhe zhvillimi pasues në dëme afatgjata. Për këtë arsye objektivi i Byrosë është të sigurojë që rezerva të mjaftueshme janë në dispozicion të mbulojnë këto detyrime.

Ekspozimi i mësipërm është zbutur nga shumëllojshmëria dhe madhësia e portfolios së kontratave të sigurimit dhe sipërfaqja gjeografike. Ndryshueshmëria e riskut gjithashtu është përmirësuar nga një zgjedhje e kujdesshme dhe implementimi i strategjisë me udhëzime të shkruara, gjithashtu edhe përdorimi i marrëveshjeve të risigurimit.

Shumica e bizneseve të sigurimit të licencuara janë themeluar në bazë të marrëveshjeve mbi humbjet e tejkaluara. Shumat e rikuperueshme nga risiguresit janë llogaritur në mënyrë konsistente me provizionet e dëmeve të pazgjidhura dhe janë në pajtueshmëri me kontratat e risigurimit. Edhe pse Byroja ka marrëveshje të risigurimit, nuk është e liruar nga obligimet e saj direkte ndaj të siguarve dhe për këtë arsye ekziston ekspozimi i kreditit në lidhje me sigurimin e lëshuar, deri në masë që çdo risigures nuk mund ti përmbush obligimet e supozuara në pajtueshmëri me risigurime të tilla

4 MENAXHIMI I RISKUT (VAZHDIM)

Analiza e maturitetit

Tabelat më poshtë organizojnë pasuritë dhe detyrimet financiare të Byrosë më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 në grupe relevante sipas maturitetit të bazuar në periudhën e mbetur nga data e Pasqyrës së pozicionit financiar deri në datën e maturimit si vijon:

31 dhjetor 2018	Deri në 6 muaj	6-12 muaj	Mbi 1 vit	Gjithsej
Pasuritë financiare	-	-	-	-
Paraja dhe ekuivalentet e saj	2,156	-	-	2,156
Të arkëtueshmet	636	-	-	636
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	17,558	-	-	17,558
Gjithsej pasuritë financiare	20,350	-	-	20,350
Detyrimet financiare	-	-	-	-
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimeve të humbjeve	17,558	-	-	17,558
Detyrimet tjera	2,424	-	-	2,424
Të pagueshmet të kompanitë e sigurimit për tepricat e akumuluar	294	-	-	294
Gjithsej detyrimet financiare	20,276	-	-	20,276
Hapësira e maturitetit	74	-	-	74
31 dhjetor 2017	Deri në 6 muaj	6-12 muaj	Mbi 1 vit	Gjithsej
Pasuritë financiare				
Paraja dhe ekuivalentet e saj	1,660	-	-	1,660
Të arkëtueshmet	590	-	-	590
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	15,250	-	-	15,250
Gjithsej pasuritë financiare	17,500	-	-	17,500
Detyrimet financiare				
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimeve të humbjeve	15,250	-	-	15,250
Detyrimet tjera	1,976	-	-	1,976
Të pagueshmet të kompanitë e sigurimit për tepricat e akumuluar	(42)	-	-	(42)
Gjithsej detyrimet financiare	17,184	-	-	17,184
Hapësira e maturitetit	316	-	-	316

4 MENAXHIMI I RISKUT (VAZHDIM)*Risku kreditor*

Rreziku kreditor është rreziku i humbjes financiare të Byrosë nëse një klient apo palë tjetër e instrumenteve financiare dështon në përmbushjen e obligimeve kontraktuale, dhe del kryesisht në të arkëtueshmet e Byrosë nga Byroja e Shqipërisë dhe Maqedonisë dhe parasë dhe ekuivalentet e parasë.

Byroja është e ekspozuar ndaj rrezikut kreditor për pagesat e bëra të siguruesve bazuar në marrëveshjen me Byrotë në Shqipërisë dhe Maqedoni, sipas së cilës Byroja regjistron të arkëtueshmet nga Byroja përkatëse. Byroja ka politika që kufizojnë sasinë e ekspozimit të kredisë ndaj ndonjë palë të kundërt. Ekspozimi maksimal i Byrosë ndaj riskut të kredisë është përfaqësuar nga shuma bartëse e çdo pasurie financiar në pasqyrën e pozicionit

	2018	2017
<i>Klasifikimet e pasurive financiare - vlerat bartëse</i>		
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	2,156	1,660
Të arkëtueshmet	636	590
Gjithsej	2,792	2,250

Rreziku kreditor për paranë dhe ekuivalentet e parasë konsiderohet i ulët, pasi që palët janë banka me reputacion.

Risku i normës së interesit

Rreziku i normës së interesit është i përbërë nga rreziku që vlera e një instrumenti financiar do të luhatet për shkak të ndryshimeve në normat e interesit të tregut dhe rrezikut që maturimi i pasurive që bartin interes të ndryshojë nga maturimi i detyrimeve të përdorura që bartin interes për të financuar këto pasuri. Gjatësia e kohës për të cilën norma e interesit është fikse në një instrument financiar, pra tregon deri në çfarë mase kjo është e ekspozuar ndaj rrezikut të normës së interesit. Të ardhurat e Byrosë dhe rrjedha e parasë operative janë në thelb të pavarur nga ndryshimet në normat e interesit të tregut.

Më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 të gjitha pasuritë dhe detyrimet financiare nuk bartin interes.

Risku nga kursi i këmbimit

Byroja nuk është e ekspozuar ndaj rrezikut të monedhave të huaja meqenëse të gjitha transaksionet e sajë janë kryer në monedhën vendore

5 VLERËSIMI I VLERËS SË DREJTË

Vlera e drejtë paraqet shumën e cila do të pranohej nëse shitet një pasuri ose shuma që paguhet për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt në mes të pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes. Vlerat e drejta janë bazuar në supozimet menaxheriale sipas llojit të pasurive dhe detyrimit.

Instrumentet financiare të matura me vlerën e drejtë

Pasuritë financiare të matura sipas vlerës së drejtë në bilanc të gjendjes janë paraqitur në përputhje me hierarkinë e vlerës së drejtë. Kjo hierarki grupon pasuritë dhe detyrimet financiare në tri nivele që janë në bazë të një rëndësie nga të dhënat hyrëse të përdorura gjatë matjes së vlerës së drejtë të pasurive financiare:

Niveli 1: çmimet e kuotuar (jo të rregulluara) në tregjet aktive për pasuritë dhe detyrimet identike ;

Niveli 2 : të dhënat tjera hyrëse, përveç çmimeve të kuotuar, të përfshira në Nivelin 1 të cilat janë në dispozicion për vëzhgimin e pasurive ose detyrimeve, direkt (d.m.th. si çmimet), ose në mënyrë të tërthortë (d.m.th. të bëra nga çmimet) dhe

Niveli 3 : të dhënat hyrëse mbi pasuritë ose detyrimet që nuk janë të bazuara në të dhënat e disponueshme për vëzhgimin e tregut.

Deri në datën e raportimit, Byroja nuk ka instrumente financiare të matura me vlerën e drejtë.

Instrumentet financiare që nuk janë prezantuar në vlerë të drejtë

Tabela në vijim përmbledh shumat bartëse dhe vlerat e drejta për ato pasuri dhe detyrime financiare që nuk janë paraqitur në Pasqyrën e pozicionit financiar në vlerën e tyre të drejtë (mijë Euro).

	Shënime	Hua dhe të arkëtueshmet	Shpenzime tjera të amortizimit	Vlera bartëse	Vlera e drejtë
31 dhjetor 2018					
Pasuritë financiare					
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	11	2,156	-	2,156	2,156
Të arkëtueshmet	12	636	-	636	636
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	16	17,558	-	17,558	17,558
		20,350	-	20,350	20,350
Detyrimet financiare					
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	17	-	17,558	17,558	17,558
Detyrime të tjera	19	-	2,424	2,424	2,424
Të pagueshmet tek kompanitë e sigurimeve për tepricat e grumbulluara	20	-	294	294	294
		-	20,276	20,276	20,276

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT
Shënime mbi pasqyrat financiare për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018
5 VLERËSIMI I VLERËS SË DREJTË (VAZHDIM)

	Shënime	Hua dhe të arkëtueshmet	Shpenzime tjera të amortizimit	Vlera bartëse	Vlera e drejtë
31 dhjetor 2017					
Pasuritë financiare					
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	11	1,660	-	1,660	1,660
Të arkëtueshmet	12	590	-	590	590
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	16	15,250	-	15,250	15,250
		17,500	-	17,500	17,500
Detyrimet financiare					
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	17		15,250	15,250	15,250
Detyrime të tjera	19		1,976	1,976	1,976
Të pagueshmet tek kompanitë e sigurimeve për tepricat e grumbulluara	20		(42)	(42)	(42)
			17,184	17,184	17,184

Kreditë dhe të arkëtueshmet

Kreditë dhe të arkëtueshmet barten në koston e amortizimit, minus provizionet për zhvlerësim. Vlera e tyre e drejtë i përgjigjet vlerës së tyre bartëse, shkaku i maturitetit të tyre të shkurtër.

Pasuritë tjera financiare

Vlera e drejtë e pasurive monetare që përfshinë paranë dhe ekuivalentet e parasë konsiderohet t'i afrohet vlerës së tyre bartëse për shkak të maturitetit të tyre prej më pak se 3 muaj.

Detyrimet tjera

Vlera bartëse e detyrimeve tjera i afrohet vlerës së tyre bartëse për shkak të maturitetit të tyre prej më pak se 3 muaj.

6 TË HYRAT NGA PRIMET E SIGURIMEVE

Të hyrat nga primet e sigurimeve, të cilat për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2018 janë në vlerë prej 8,805 mijë Euro (2017: 8,604 mijë Euro) ndërlidhen me sigurimin e detyrueshëm për automjete motorike të palës së tretë në kufijtë e territorit të Kosovës për shoferët e automjeteve me regjistrime të huaja që nuk posedojnë një sigurim të tillë. Byroja është e autorizuar të mbledh këto të hyra në emër të të gjitha kompanive të sigurimit të licencuara nga Banka Qendrore e Kosovës ("BQK") për të shitur polica të sigurimit përbrenda territorit të Kosovës. Bazuar në vendimin e marrë nga Banka Qendrore e Kosovës të datës 18 korrik 2015 primet e sigurimit kufitar janë ulur dhe tarifat e reja janë të vlefshme nga 1 korrik 2015.

Në pajtim me ligjin për përgjegjësi të sigurimit të detyrueshëm të auto përgjegjësisë dhe vendimeve të Këshillit Administrativ, të ardhurat nga primi i sigurimit alokohen si vijon:

- Kontributi për fondin e kartonit të gjelbër në normën 20% gjatë vitit 2012
- Kontributi në dëmet e fondit të kompensimit dhe BKS-së
- Kontributi për shpenzimet administrative të BKS-së
- dhe balanca e mbetur shpërndahet tek kompanitë e sigurimit

7 PRIMET E CEDUARA TEK RISIGURUESIT

Për vitet e përfunduara më 31 dhjetor 2018 dhe 2017, primet e transferuara tek risiguruesit janë respektivisht në vlerë prej 61 mijë Euro dhe 93 mijë Euro.

Gjatë vitit të përfunduar më 31 dhjetor 2014 Byroja ka hyrë në një marrëveshje risigurimi me SIA Mai Reinsurance Brokers për tejkalim të humbjes së risigurimit për detyrime të palëve të treta motorike vendore. Kjo marrëveshje do të mbulojë fondin e kompensimit për shoferë të pasiguruar dhe politikat e detyrimeve të palëve të treta motorike transit.

8 TË ARDHURAT TJERA

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Të ardhura nga kompanitë e sigurimit për kontributet shtesë	3,400	3,324
Të ardhura nga organizata të shërbimeve të dëmeve	1,071	898
Primet që duhen mbuluar nga kompanitë e për shkak të deficitit të vitit (Shënimi 20)	(337)	139
TOTALI	4,134	4,361

Të ardhurat nga kompanitë e sigurimeve për kontributet shtesë

Gjatë vitit 2016, Byroja ka filluar implentimin e kërkesave për financimin e Fondit të kompensimit sipas nenin 32 paragrafi 2 të ligjit Nr. 04/L-018 si dhe nenit 4 të Rregullores për Fondin e Kompensimit të Byrosë Kosovare të Sigurimeve. Bazuar në ligj, kërkohet që secili i siguruar në fillim të kuartalit të tretë duhet të depozitojë në llogarinë e Fondit të Kompensimit shumën e përcaktuar sipas rregullores. Gjithsej shuma e njohur për vitin e përfunduar me 2018 është 3,400 mijë Euro.

Të ardhurat nga organizatat për shërbimin e dëmeve

Të ardhurat nga organizatat për shërbimin e dëmeve përfaqësojnë të ardhura nga Byroja nga palët tjera në Shqipëri dhe Maqedoni

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT**Shënimet mbi pasqyrat financiare për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018****9 KOSTOT E MARRJES NË SIGURIM**

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Primet për kompanitë e sigurimit	4,401	5,103
Shpenzimet e personelit	685	724
Primet e rimbursuara tek kompanitë e sigurimit	49	54
Shpenzimet e printimit	32	37
Shpenzimet e qirasë	6	6
TOTALI	5,173	5,924

10 SHPENZIMET ADMINISTRATIVE

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Shpenzimet e Personelit	632	609
Provizioni i të arkëtueshmeve nga CSO Albania	430	326
Shpenzimet e qirasë	140	140
Shpenzimet e zhvlerësimit	34	55
Furnizuesit e zyrës dhe shërbimet	39	52
Karburant dhe elektricitet	39	37
Tarifat e bankës	26	33
Mirëmbajtje	38	21
Amortizimi	12	20
Shpenzimet për garancinë bankare	36	19
Telefoni dhe Interneti	17	17
Udhëtim dhe transport	13	13
Shpenzimet e reprezentacionit	7	9
Shpenzimet e marketingut	3	8
Sigurimi shëndetësor	0	5
Shpenzime tjera	11	31
TOTALI	1,477	1,395

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT**Shënimet mbi pasqyrat financiare për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018****11 PARAJA DHE EKVIVALENTËT E PARASË**

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Paraja në bankë	637	107
Paraja e gatshme	19	53
	656	160
 Mjetet e bllokuara për garancinë	 1,500	 1,500
 TOTALI	 2,156	 1,660

Mjetet e bllokuara paraqesin mjetet e transferuara në llogari të bllokuara që kanë të bëjnë me memorandumit e nënshkruar në mes të Byrosë dhe Shoqatës së Siguruesve të Serbisë.

12 TË ARKËTUESHMET

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimit	589	491
Të arkëtueshme nga CSO - Shqipëria	1,420	990
Të arkëtueshme nga CSO -Maqedonia	15	33
Të arkëtueshme nga CSO -Serbia	1	33
Minus: Provizioni nga dëmtimet e llogarive tjera të arkëtueshme -Shqipëria	(1,420)	(990)
	16	66
 Të arkëtueshme të tjera	 140	 142
Minus: Provizioni nga dëmtimet e llogarive tjera të arkëtueshme	(109)	(109)
 TË ARKËTUESHMET NETO	 636	 590

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT

Shënimet mbi pasqyrat financiare për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018

13 PRONA, OBJEKTET DHE PAJISJET TJERA

	Pajisjet (në 000 EUR)	Mobilet (në 000 EUR)	Automjetet (në 000 EUR)	Përmirësimet në objektet me qira (në 000 EUR)	Totali (në 000 EUR)
Kosto historike					
1 janar 2017	244	34	243	78	599
Shtesat gjatë vitit	1	-	22	4	27
31 dhjetor 2017	245	34	265	82	626
1 janar 2018	245	34	265	82	626
Shtesat gjatë vitit	-	-	-	-	-
31 dhjetor 2018	245	34	265	82	626
Zhvlerësimi i akumuluar					
1 janar 2017	214	26	186	61	487
Zhvlerësimi i vitit	19	-	30	6	55
31 dhjetor 2017	233	26	216	67	542
1 janar 2018	233	26	216	67	542
Zhvlerësimi i vitit	10	-	21	2	33
31 dhjetor 2018	243	26	237	69	575
VLERA NETO E ASETEVE					
31 dhjetor 2018	2	8	28	13	51
31 dhjetor 2017	12	8	49	15	84

BKS nuk ka pronë të lënë pengë më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 dhe të gjitha pasuritë janë përdorur për aktivitetet operuese të Byrosë.

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT**Shënimet mbi pasqyrat financiare për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018****14 PASURITË E PAPREKSHME**

Kosto	Softuer dhe Licenca (në 000 EUR)
Më 1 Janar 2017	136
Shtesat gjatë vitit	-
Më 31 dhjetor 2017	136
Shtesat gjatë vitit	-
Më 31 dhjetor 2018	136
Zhvlerësimi i akumuluar	
Më 1 janar 2017	94
Shtesat gjatë vitit	20
Më 31 dhjetor 2017	114
Shtesat gjatë vitit	12
Më 31 dhjetor 2018	126
Vlera neto në libra	
Më 31 dhjetor 2018	10
Më 31 dhjetor 2017	22

15 KOSTO E SHTYRË E PËRVETËSIMIT

Më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 kosto e shtyrë e përvetësimit (DAC) ka qenë në shumën prej 36 mijë Euro dhe 38 mijë Euro, respektivisht. Nga viti 2014 kalkulimi i koston së shtyrë të përvetësimit bëhet duke u bazuar në udhëzimin administrativ të BQK me nr. 01/2014. Sipas udhëzimit, shpenzimet e lejuara për kalkulim janë shpenzimet e personelit për shitje të primeve, taksa e primeve që është 5% dhe shpenzimet e provizionit të BQK 1.5%. Pasi që BQK nuk ka obligim ndaj dy kategorive të mësipërme, DAC i kalkuluar për vitin 2018 dhe 2017 paraqet vetëm pjesën e pa amortizuar të shpenzimeve të personelit për shitjet e primeve.

	2018 (në 000 EUR)	2017 (në 000 EUR)
Shpenzimet e personelit	36	38
TOTALI	36	38

16 TË ARKËTUESHMET NGA KOMPANITË E SIGURIMIT PËR REZERVAT TEKNIKE

	Fondi i Kompensimit (në 000 EUR)	Sigurimi kufitar (në 000 EUR)	31 dhjetor 2018 Gjithsej (në 000 EUR)
Eurosig	1,136	779	1,915
Siguria	1,071	732	1,803
Sigal	1,082	799	1,881
Illyria	974	678	1,652
Kosova e re	973	715	1,688
Sigma	975	756	1,731
Elsig	1,005	771	1,776
Insig	820	686	1,506
Dukagjini	665	676	1,341
Sig-Kos	461	464	925
Scardian	300	345	645
Prisig	337	358	695
TOTALI	9,799	7,759	17,558

	Fondi i Kompensimit (në 000 EUR)	Sigurimi kufitar (në 000 EUR)	31 dhjetor 2017 Gjithsej (në 000 EUR)
Eurosig	992	733	1,725
Siguria	937	694	1,631
Sigal	927	721	1,648
Illyria	861	627	1,488
Kosova e re	852	670	1,522
Sigma	834	696	1,530
Elsig	843	695	1,538
Insig	720	592	1,312
Dukagjini	563	577	1,140
Sig-Kos	410	454	864
Scardian	174	221	395
Prisig	202	255	457
TOTALI	8,315	6,935	15,250

Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit përfshijnë shumat nga kompanitë e sigurimeve për dëmet e vlerësuara në të ardhmen (RBNS dhe IBNR). Për këto të arkëtueshme nuk ka orar ri pagese të rënë dakord ndërmjet Byrosë dhe kompanive të sigurimit. Menaxhmenti është i sigurt në mënyrë të arsyeshme që shumat e tilla do të mbulohen plotësisht në të ardhmen prandaj nuk është njohur ndonjë lejim për këto të arkëtueshme në pasqyrat financiare.

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT**Shënimet mbi pasqyrat financiare për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2018****17 DETYRIMET E SIGURIMIT PËR HUMBJE DHE SHPENZIMET E RREGULLIMIT TË HUMBJEVE**

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Detyrimet bruto të sigurimit për humbje dhe shpenzime të përmirësimit të humbjeve 01 janar	15,250	19,717
Sigurimit dhe shpenzimet e përmirësimit të humbjeve gjatë vitit	8,531	1,102
Humbjet dhe shpenzimet e përmirësimit të humbjeve të paguara gjatë vitit	<u>(6,223)</u>	<u>(5,569)</u>
TOTALI	<u>17,558</u>	<u>15,250</u>

18 REZERVAT E PRIMIT TË PAFITUAR

Ndryshimi në primin e pafituar është si në vijim:

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Primet e pafituara më 1 janar	460	476
Primi kufitar i pafituar më 31 dhjetor	<u>465</u>	<u>460</u>
TOTALI	<u>(5)</u>	<u>16</u>

19 DETYRIME TË TJERA

	Më 31 Dhjetor 2018 (në 000 EUR)	Më 31 Dhjetor 2017 (në 000 EUR)
Të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit (Depozitat në Bankë - EMOU Serbia)	1,500	1,500
Të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit	885	445
Shërbimet e sigurimit	39	28
Detyrimet ndaj punëtorëve	-	3
Të pagueshmet e tjera ndaj kompanive të sigurimit	109	109
Minus: Provizioni për të pagueshmet e tjera (shënimi 12)	<u>(109)</u>	<u>(109)</u>
TOTALI	<u>2,424</u>	<u>1,976</u>

Të pagueshmet e tjera ndaj kompanive të sigurimit më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 në vlerë prej 109 mijë Euro paraqesin parandë e vjedhur në një nga pikat e shitjes së Byrosë dhe zyrën kryesore gjatë viteve paraprake.

20 KONTINGJENCAT DHE ZOTIMET*Çështje gjyqësore*

Byroja është e përfshirë në pretendime të ndryshme që lidhen me biznesin e saj të sigurimit. Më 31 dhjetor 2018, ka një numër të lartë të çështjeve gjyqësore për të cilat raste, në bazë të menaxhimit dhe të vlerësimit në të mirë të departamentit ligjor, byroja ka njohur provizionet të dëmeve të pazgjidhura - Të raportuara por jo të rregulluara. Sipas menaxhmentit dhe mbrojtësit e tyre ligjor, rezultati përfundimtar i çështjes në datën e raportimit nuk mund të përcaktohet me ndonjë besueshmëri.

Detyrimet e tatimit

Për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2018 2017, 2016, 2015, 2014, 2013 dhe 2012 libri i taksave të Byrosë dhe regjistrimet nuk janë inspektuar nga autoritetet tatimore lokale. Byroja ka ndjekur rregullat dhe rregulloret gjatë llogaritjes së detyrimeve tatimore, sidoqoftë, interpretimet tatimore për autoritetet tatimore mund të ndryshojnë nga ato të përdorura nga Byroja.

Zotimet kapitale

Nuk ka zotime të rëndësishme kapitale më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 që nuk janë njohur (në çoftë se ka) në pasqyrat financiare.

21 TRANSAKSIONET ME PALËT E NDËRLIDHURA*Transaksionet me palët e ndërlidhura*

Byroja ka transaksione të palëve të ndërlidhura me të gjitha kompanitë e sigurimit gjatë aktiviteteve në rrjedhën normale të biznesit. Të gjitha këto transaksione janë bartur në afate dhe kushte komerciale dhe me çmime të tregut. Tabela më poshtë tregon volumin e bilanceve nga transaksionet e palëve të ndërlidhura më dhe për vitin që përfundoi me 31 dhjetor 2018 dhe 2017:

31 dhjetor 2018

	Pasuritë	Detyrimet	Të hyrat	Shpenzimet
Menaxhmenti i lartë	-	-	-	128
Shpenzimet	-	-	-	32
Llogaria rrjedhëse	208	-	-	-
TOTALI	208	-	-	160

31 dhjetor 2017

	Pasuritë	Detyrimet	Të hyrat	Shpenzimet
Menaxhmenti i lartë	-	-	-	120
Shpenzimet	-	-	-	37
Sigurimi shëndetësor	-	-	-	5
Llogaria rrjedhëse	72	-	-	-
TOTALI	72	-	-	162

22 NGJARJET PAS DATËS RAPORTUESE

Pas fund vitit dhe deri në lëshimin e këtyre pasqyrave financiare, gjatë vitit 2018, menaxhmenti i Byrosë ka lëshuar një vendim për provizionimin e të gjitha balancave të të arkëtueshmeve nga CSO Shqipëria sipas 31 dhjetor 2018 në vlerë prej 430 mijë Euro e cila ka qenë e njohur në llogaritë e Byrosë në vitin 2018.

Përveç shpalosjes së mësipërme, nuk ka rregullime tjera që reflektojnë në pasqyrat financiare apo ngjarje të tjera të rëndësishme që janë materiale që të shpalosen në këto pasqyra financiare

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT

RAPORT AUDITIMI AKTUARISTIK

Për përlllogaritjen e rezervave teknike me datë 31 Dhjetor 2018

PËRMBLEDHJA

	Faqe
1. QËLLIMI DHE BAZA E AUDITIMIT	1
2. GJETJET E AUDITIMIT	2
2.1 REZERVA E DËMEVE	3
2.1.1 REZERVA PËR DËME TË NDODHURA DHE TË RAPORTUARA - RBNS	3
2.1.2 REZERVA PËR DËME TË NDODHURA PORT TË PA RAPORTUARA - IBNR	4
2.1.3 REZERVA PËR SHPENZIME TË TRAJTIMIT TË DËMEVE	6
3. MENDIMI AKTUARISTIK	7

1. QËLLIMI DHE BAZA E AUDITIMIT

Nga ana e kompanisë së auditimit BDO Kosova L.L.C. me seli në Rr. Perandori Justinan Nr. 120, Prishtinë, Republika e Kosovës, jam angazhuar si ekspert i jashtëm aktuar i licencuar, për të bërë auditim të punës së Byrosë Kosovare të Sigurimit në këto lëmi:

- Auditim i pavarur i përllogaritjes së rezervave teknike të Byrosë me datë 31 Dhjetor 2018, edhe atë:
 - o Rezervave për primin e pa fituar dhe rrezikun e pa skaduar (Unearned Premium Reserve - UPR dhe Unexpired Risk Reserve - URR)
 - o Rezervave për dëmet e ndodhura dhe raportuara (RBNS - Reported But Not Settled)
 - o Rezervave për dëmet e ndodhura por të pa raportuara (IBNR - Incurred But Not yet Reported)
 - o Rezervave tjera që ndan Kompania për mbarëvajtje të punës, me qëllim që të mund të mbulojë obligimet që dalin nga lidhja e kontratave të sigurimit
- Kontrollim i metodave të përdorura për llogaritje të rezervave
- Kontrollimi i rezervave është bërë për:
 - o Fondin e Kompenzimit (RBNS dhe rezerva për trajtimin e dëmeve)
 - o Sigurimin Kufitar (UPR, URR, RBNS, IBNR dhe rezervat për trajtimin e dëmeve)

Për këtë qëllim si bazë janë marrë të dhëna relevante, që i kam kërkuar dhe më janë siguruar nga ana e Byrosë. Paralelisht më janë siguruar dhe kam shqyrtuar raportet e aktuarit për fondin e kompenzimit dhe sigurimin kufitar.

Të dhënat e kërkuara dhe siguruara kanë qenë të mjaftueshme që të mund të jap mendim relevant në lidhje me qëllimet e lartpërmendura.

2. GJETJET E AUDITIMIT

Rezervat për primin e pa fituar dhe rrezikun e pa skaduar.

Auditimi i rezervave për primin e pa fituar dhe rrezikun e pa skaduar është bërë në bazë të të dhënave që janë ofruar nga Byroja, e që përmbajnë të gjitha elementet e duhura për të bërë auditim të plotë të këtyre rezervave. Të dhënat janë siguruar për çdo policë aktive veçmas, me qëllim që të mund të bëhet kontrolli i llogaritjes në nivel të policës.

Byroja mban rezerva për prim të pafituar (UPR) dhe rrezik të paskaduar (URR) vetëm për Sigurimet Kufitare.

Byroja bën llogaritjen e rezervës për prim të pa fituar sipas metodës Pro Rata Temporis, d.m.th. në përpjesëtim të drejtë me kohën e mbetur të policës, edhe atë për çdo policë veçmas. Kjo metodë është në përputhje të plotë me praktikën botërore aktuaristike, si dhe me Rregulloren për vlerësim dhe mbajtje të provizioneve teknike dhe matematike për siguresit jetë dhe jo-jetë.

Për të kontrolluar llogaritjen kam shqyrtuar databazën e primeve të policave kufitare për vitin 2018 dhe kam bërë llogaritjen pavarësisht llogaritjeve të Byrosë. Shuma e fituar përputhet plotësisht me shumën e llogaritur dhe paraqitur nga Byroja.

Me këtë konstatoj se Kompania i ka llogaritur rezervat për prim të pa fituar - UPR në mënyrë adekuate.

Niveli total i rezervave UPR është 464.824 Euro. Shpërndarja është bërë në mënyrë të drejtë në mes gjithë kompanive të sigurimeve jo-jetë.

Rezerva për rrezikun e pa skaduar llogaritet nëse konstatohet se rezerva për prim të pa fituar nuk mjafton për të përmbushur obligimet për policat aktive. Nga LAT analiza konstatohet se Byroja nuk ka nevojë për të ruajtur rezervë të posaçme për rrezik të pa skaduar pasi primi i pa fituar mbulon obligimet e ardhshme që do t'i ketë Kompania nga policat aktive.

2.1 REZERVA E DËMEVE

Byroja ka llogaritur rezerva për dëmet e raportuara (RBNS), të ndodhura por të pa raportuara (IBNR) dhe rezerva për shpenzime të trajtimit të dëmeve. Rezerva për dëme të raportuara dhe për shpenzime trajtimi mbahen për Fondin e Kompenzimit dhe për Sigurimet Kufitare, ndërsa rezerva IBNR vetëm për Sigurimet Kufitare.

Për të bërë auditim më janë siguruar të dhëna relevante që përmbajnë të gjitha elementet e duhura për të kryer auditim të plotë të këtyre rezervave.

Më poshtë është tabela për rezervat e dëmeve për të gjitha llojet:

	Sigurimet Kufitare	Fondi I Kompenzimit	Total
UPR	464.824	0	464.824
RBNS	5.312.613	9.606.887	14.919.500
IBNR	2.294.537	0	2.294.537
Rezerva për trajtim	152.143	192.138	344.281
Total	8.224.117	9.799.025	18.023.142

2.1.1 REZERVA PËR DËME TË NDODHURA DHE TË RAPORTUARA - RBNS

Auditimi i këtyre rezervave është bërë nga lista e dëmeve të paraqitura, por akoma të pa likuiduara nga ana e kompanisë. Byroja mban rezerva për secilin dëm veçmas, duke u nisur nga përvoja paraprake dhe vlerësimi i ekspertëve rast për rast. Kjo lloj llogaritje është adekuate dhe në përputhje me metodat e pranuar aktuaristike, ndërsa përgjegjësinë për secilën rezervë veçmas e mban Byroja dhe kompanitë anëtare të saj. Sidoqoftë aktuari mund të kompensojë mungesat eventuale gjatë përlllogaritjes së IBNR, pjesa IBNER (Incurred But Not Enough Reserved). Mendimi jonë është se këto rezerva duhet pranuar ashtu siç janë, ndërsa mungesa eventuale mund të llogaritet dhe regjistrohet gjatë llogaritjes së IBNR.

2.1.2 REZERVA PËR DËME TË NDODHURA POR TË PARAPORTUARA - IBNR

Byroja llogarit rezerva IBNR vetëm për Sigurimet Kufitare. Për të testuar mjaftueshmërinë e rezervave kam shqyrtuar kalkulimet e aktuarit, listën analitike të secilit dëm të paraqitur ku shihen datat e aksidentit dhe paraqitjes së dëmit, vitet e pagesës dhe rezervat aktuale për dëme të grumbulluara sipas vitit të aksidentit.

Byroja ka llogaritur rezervat IBNR duke përdorur metodën e trekëndësheve, ashtu që ka bërë analizë të numrit të dëmeve të paraqitura për secilin vit dhe projeksion të tyre në të ardhmen.

Më pas numrin e dëmeve të fituar nga projeksioni e ka shumëzuar me vlerën mesatare të një dëmi IBNR, me çka fitohet vlera totale e IBNR. Kjo vlerë së bashku me RBNS është krahasuar vit për vit dhe janë bërë korrigjime adekuate për vitet ku është vlerësuar se ka mangësi.

Analitikisht procedura rrjedh si më poshtë:

Pasqyrë e numrit të dëmeve të paraqitura, sipas vitit të aksidentit (rreshti) dhe vonesës së vitit të paraqitjes (kolona):

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2006	289	90	13	13	5	3	3	2	1	1
2007	432	93	25	14	5	6	2	1		
2008	459	130	19	12	4	6	5	7	1	
2009	625	126	31	13	13	8	7	1	3	
2010	574	110	17	25	15	11	7	1		
2011	688	141	40	31	24	14	2	3		
2012	922	118	38	23	12	6	4			
2013	976	147	37	25	22	10				
2014	932	159	40	29	23					
2015	883	172	55	35						
2016	1049	163	41							
2017	965	177								
	985									

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT - RAPORT I AKTUARIT

E njëjta pasqyrë më poshtë është dhënë në mënyrë kumulative, ku janë shtuar edhe vlerat e projektuara:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2006	289	379	392	405	410	413	416	418	419	420	420	420	420
2007	432	525	550	564	569	575	577	578	578	578	578	578	578
2008	459	589	608	620	624	630	635	642	643	643	643	643	643
2009	625	751	782	795	808	816	823	824	827	827	827	827	827
2010	574	684	701	726	741	752	759	760	760	760	760	760	760
2011	688	829	869	900	924	938	940	943	944	945	945	945	945
2012	922	1040	1078	1101	1113	1119	1123	1,127	1,129	1,129	1,129	1,129	1,129
2013	976	1123	1160	1185	1207	1217	1,224	1,228	1,230	1,231	1,231	1,231	1,231
2014	932	1091	1131	1160	1183	1,195	1,202	1,206	1,208	1,208	1,208	1,208	1,208
2015	883	1055	1110	1145	1,164	1,176	1,182	1,187	1,188	1,189	1,189	1,189	1,189
2016	1049	1212	1253	1,286	1,307	1,320	1,328	1,333	1,335	1,335	1,335	1,335	1,335
2017	965	1142	1,186	1,217	1,237	1,249	1,257	1,261	1,263	1,264	1,264	1,264	1,264
2018	985	1,167	1,212	1,244	1,264	1,277	1,284	1,289	1,291	1,291	1,291	1,291	1,291
	Faktori	1.18	1.04	1.03	1.02	1.01	1.01	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

Pas llogaritjes së faktorëve është bërë projeksioni i numrit të dëmeve në të ardhmen (e treguar në tabelën më lartë). Më pas janë llogaritur dëmet e mbetura dhe janë shumëzuar me vlerën mesatare të dëmit IBNR (3316,16 Euro), për të fituar vlerë përfundimtare për IBNR. Përfundimisht në rezultatin e viteve 2016 dhe 2017 janë shtuar nga 50.000 Euro, me qëllim që të fitohet vlerë më konsistente për Ultimate Loss. Llogaritja duket si më poshtë.

Viti	Dëme total	Dëme te mbetura	Vlera e mbetur
2006	422	2	6,546
2007	581	3	9,009
2008	646	3	10,022
2009	831	4	12,890
2010	764	4	12,872
2011	949	6	20,849
2012	1,135	12	38,378
2013	1,237	20	64,921
2014	1,214	31	102,994
2015	1,194	49	163,968
2016	1,341	88	343,217
2017	1,269	127	472,806
2018	1,297	312	1,036,066
TOTAL		662	2,194,537

Mendimi ynë

Metoda më relevante për llogaritje të IBNR është ndonjë variacion i metodës së trekëndësheve, nëse për përdorim të tij janë plotësuar kushtet. Në këtë mënyrë konstatohet se metoda e projeksionit të numrit të dëmeve, që ka përdorur BKS, është e arsyeshme dhe relevante, pasi zhvillimi i dëmeve tregon trend konstant me çka plotësohen kushtet për përdorim të kësaj metode.

Mirëpo sipas nesh aplikimi i kësaj metode ka dy mangësi:

1 - Nuk merr parasysh nivelin e rezervave RBNS dhe mungesën eventuale të tyre, gjegjësisht nuk bën korrigjim eventuale për IBNER . Për të bërë korrigjim të tillë aktuarja është detyruar të shtojë vlera fikse në vitet 2016 dhe 2017, qasje që është shumë më e pasigurtë.

2 - Është përdorur vlerë për dëm mesatar total. Në realitet vlera e dëmit mesatar ndryshon sipas vitit të paraqitjes, me tendencë që dëmet më të mëdha të paraqiten më vonë.

Për të testuar nëse këto mangësi kanë ndikuar dukshëm në rezultatin e IBNR, kemi bërë testim të rezervave me variant tjetër të metodës së trekëndësheve. Konkretisht kemi bërë zhvillim të dëmeve të paguara nga viti 2006-2018, vite për të cilat ka të dhëna të bollshme. Nëpërmjet zhvillimit kemi arritur tek një projeksion total për çdo vit, nga i cili kemi zbritur RBNS dhe dëmet e paguara dhe mbetja është IBNR.

Analiza e detajuar është dhënë si shtojcë në fletën e punës.

Rezultati i analizës ka treguar një vlerë shumë më të vogël për IBNR. Me këtë mund të konstatohet se rezerva IBNR e kalkuluar për sigurimet kufitare është mëse e mjaftueshme, madje duhet të konsiderohet si e mbivlerësuar.

2.1.3 REZERVA PËR SHPENZIME TË TRAJTIMIT TË DËMEVE

Si pjesë e rezervave teknike për dëme Byroja ruan edhe rezerva për shpenzime për trajtim të dëmeve. Duke u nisur nga përvoja paraprake Byroja i llogarit këto rezerva si 2% të shumës së RBNS për Fondin e Kompenzimit dhe 2% të shumës së RBNS dhe IBNR për Sigurimet Kufitare, nivel që është i arsyeshëm sipas praktikës aktuaristike. Pra mund të konstatohet se këto rezerva janë në nivel të duhur.

3. MENDIMI AKTUARISTIK

Nga Auditimi i pavarur aktuaristik i metodave dhe llogaritjeve të rezervave teknike të Byrosë Kosovare të Sigurimeve me gjendjen në datë 31 dhjetor 2018, konstatoj se Byroja i llogarit rezervat në përputhje me praktikën dhe standardet e pranura aktuaristike dhe Rregulloren për vlerësim dhe mbajtje të provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jo-jetë.

Konstatimi vlen për të gjitha llojet e rezervave të llogaritura, njëkohësisht për Fondin e Kompenzimit dhe Sigurimet Kufitare.

Ky konstatim është bazuar mbi përpunimin e të dhënave që më janë siguruar nga Byroja, e që kanë përmbajtur të gjitha elementet e nevojshme për të dhënë mendim përfundimtar mbi nivelin e rezervave teknike.

Robert Nesimi
Aktuar i licencuar
27 Mars 2019

IBDO

BDO Kosova L.L.C.
audit, accounting and financial advisory
Prishtina, Kosova